

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Laskentatoimen suuntautumisvaihtoehto

Toni Kaijalainen

TILINPÄÄTÖKSEN TULKINTA – CASE-YRITYS POLAR 2000 OY

Opinnäytetyö 2009

TIIVISTELMÄ

Toni Kaijalainen

Tilinpäätöksen tulkinta – Case-yritys Polar 2000 Oy, 77 sivua, 2 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta

Liiketalous, Liiketalouden koulutusohjelma

Laskentatoimen suuntautumisvaihtoehto

Ohjaajat: Lehtori Kirsti Toivonen ja aluepäällikkö Ami Hannola

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on opettaa Polar 2000 Oy:n henkilökunta lukemaan tilinpäätöstietoja ja laskemaan tunnuslukuja talouden perusosa-alueista. Työn teoriaosuus perustuu alan kirjallisuuteen, lehtiartikkeleihin, lakeihin ja säännöksiin sekä internetistä löytyneeseen materiaaliin. Tutkimusmateriaaleina käytetään yhtiön tilinpäätösasiakirjoja vuosilta 2005–2008.

Työn alkuosassa käsitellään lyhyesti toimialaa, minkä jälkeen on lyhyt case-yrityksen esittely. Yritysesittelyn jälkeen kerrotaan, mitä tilinpäätöstietoihin kuuluu ja otetaan kantaa tilinpäätöstietojen hankkimiseen. Tilinpäätöstietojen sisällön selvittyä siirrytään työn kahteen tärkeimpään lukuun, jotka ovat tilinpäätöstietojen lukeminen ja tunnuslukujen laskenta sekä niiden tulkitseminen. Tilinpäätöstietojen lukemisessa keskitytään ainoastaan tase- ja tuloslaskelmaan. Tase- ja tuloslaskelma käydään erä erältä läpi ja kerrotaan, mitä siinä kohdassa tulee esittää ja miten kyseiseen erään tulisi suhtautua. Tilinpäätöstietojen lukemisen jälkeen siirrytään tunnuslukujen laskentaan sekä niiden tulkitsemiseen. Yhtiön taloudellisen tilanteen selvittämiseksi tunnusluvut on laskettu talouden neljästä perusnäkökulmasta, jotka ovat kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus ja kasvu. Tunnuslukujen laskennan helpottamiseksi yhtiöstä esitetään oikaistu tase- ja tuloslaskelma. Yhtiön tase- ja tuloslaskelmiin ei ole tehty mitään oikaisuja, koska kohdeyrityksessä ei ollut oikaisutarpeita.

Tarkasteluajanjakson ajalta laskettujen tunnuslukujen ja yhtiön tilinpäätösasiakirjojen perusteella voidaan todeta yhtiön taloudellisen tilan olevan hyvä. Yhtiö on onnistunut kehittymään tarkasteluajanjakson aikana sekä pitämään talouden neljä perusosa-aluetta tasapainossa toisiinsa nähden. Talouden perusosa-alueiden pitäminen tasapainossa on erittäin tärkeä, sillä yhteiskuntaa ja toimialaa Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueella tulee koettelemaan tulevaisuudessa jonkinlainen taantuma.

Asiasanat: taselaskelma, tilinpäätös, tuloslaskelma, tunnusluku

ABSTRACT

Toni Kaijalainen

Interpreting Financial Statements – Case Company Polar 2000 Ltd

77 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Business Administration

Bachelor's Thesis 2009

Instructors: Senior lecturer Kirsti Toivonen and Area Manager Ami Hannola

This bachelor's thesis was done to help the personnel of Polar 2000 understand the information of financial statements and calculate their key ratios. The thesis was based on literature, articles, laws and decrees of accounting and finance. The case company's documents of financial statements during 2005–2008 were used as resources.

The thesis consists of an overall view of the company and its actual accounting data, but the main points of the study are how to read financial statements and calculate key ratios. These two issues are processed so that in reading financial statements the focus is in a balance sheet and statement of earnings and how they should be handled. The company's key ratios have been calculated from four main perspectives that are profitability, liquidity, financial soundness and growth. These are interpreted thoroughly in their own chapter.

The company's financial state is good according to the calculated key ratios and documents of financial statements. During the time of this analysis the company has shown some development and kept four main areas of finance stabilized. Keeping main areas of finance stabilized is crucial because some state of recession will affect the society and the branch in Kymenlaakso and South-Karelia in the near future

Keywords: balance sheet calculation, financial statement, income statement, key ration

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 TOIMIALAKUVAUS	8
3 CASE-YRITYKSEN ESITTELY	8
4 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN HANKKIMINEN.....	9
5 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN SISÄLTÖ	10
5.1 Taselaskelma.....	11
5.2 Tuloslaskelma	11
5.3 Rahoituslaskelma.....	11
5.4 Liitetiedot.....	12
5.5 Toimintakertomus	12
6 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN LUKEMINEN	15
6.1 Tase.....	15
6.1.1 Tase vastaavaa	16
6.1.1.1 Pysyvät vastaavat.....	16
6.1.1.2 Vaihtuvat vastaavat.....	20
6.1.2 Tase vastattavaa	24
6.2 Tuloslaskelma	30
7 TUNNUSLUKUJEN LASKENTA JA TULKINTA.....	43
7.1 Kannattavuus	44
7.1.1 Käyttökate	45
7.1.2 Oman pääoman tuotto prosentti	48
7.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut.....	50
7.2.1 Rahoitustulosprosentti	51
7.2.2 Quick Ratio.....	54
7.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut.....	59
7.3.1 Omavaraisuusaste	59
7.3.2 Vieraan pääoman takaisinmaksuaika	63
7.4 Yrityksen kasvu	65
7.4.1 Kasvun nopeus.....	66
7.5 Kokonaiskuva taloudellisista toimintaedellytyksistä	68
8 PÄÄTELMÄT TUNNUSLUKUJEN PERUSTEELLA YRITYKSEN TALOUDELLISESTA TILASTA JA TULEVAISUUDEN NÄKYMISTÄ	70
9 YHTEENVETO.....	71
KAAVIOT	74
KUVAT	74
KUVIOT	74
TAULUKOT	75
LÄHTEET.....	76

LIITTEET

Liite 1 Oikaistu tase

Liite 2 Oikaistu tuloslaskelma

1 JOHDANTO

Tilinpäätöstietojen antaman informaation käyttö on lisääntynyt huimaa vauhtia viime vuosikymmenillä. Alkujaan pankit olivat ensimmäisiä ulkoisia sidosryhmiä, jotka alkoivat hyödyntää yritysten laatimia tilinpäätöstietoja lainojensa myöntämiseen. 1990-luvun laman jälkeen ja yhä siirryttäessä 2000-luvulle monet muutkin sidosryhmät ovat alkaneet kiinnostua entistä enemmän yritysten tilinpäätöstiedoista.

Nykyinen maailmantaloustilanne on ajanut yritykset siihen, että niiden on huolehdittava omasta toiminnastaan entistä tehokkaammin ja vielä pitäisi löytää resursseja seurata kilpailijoita ulkoisesti ja sisäisesti. Sisäisten tietojen hankkiminen onkin vaikeampaa, mutta yritysten tilinpäätöstiedot tarjoavat tähän yhden ratkaisun. Pelkkä tilinpäätöstietojen hankkiminen ei vielä riitä, vaan siitä saatavaa informaatioita on osattava tulkita ja analysoida. Varsinkin pienissä ja keskisuurissa yrityksissä tätä osaamista ei vielä ole riittävän paljon. Ne, joilla sitä on, menestyvät keskivertoa paremmin toimialoillaan.

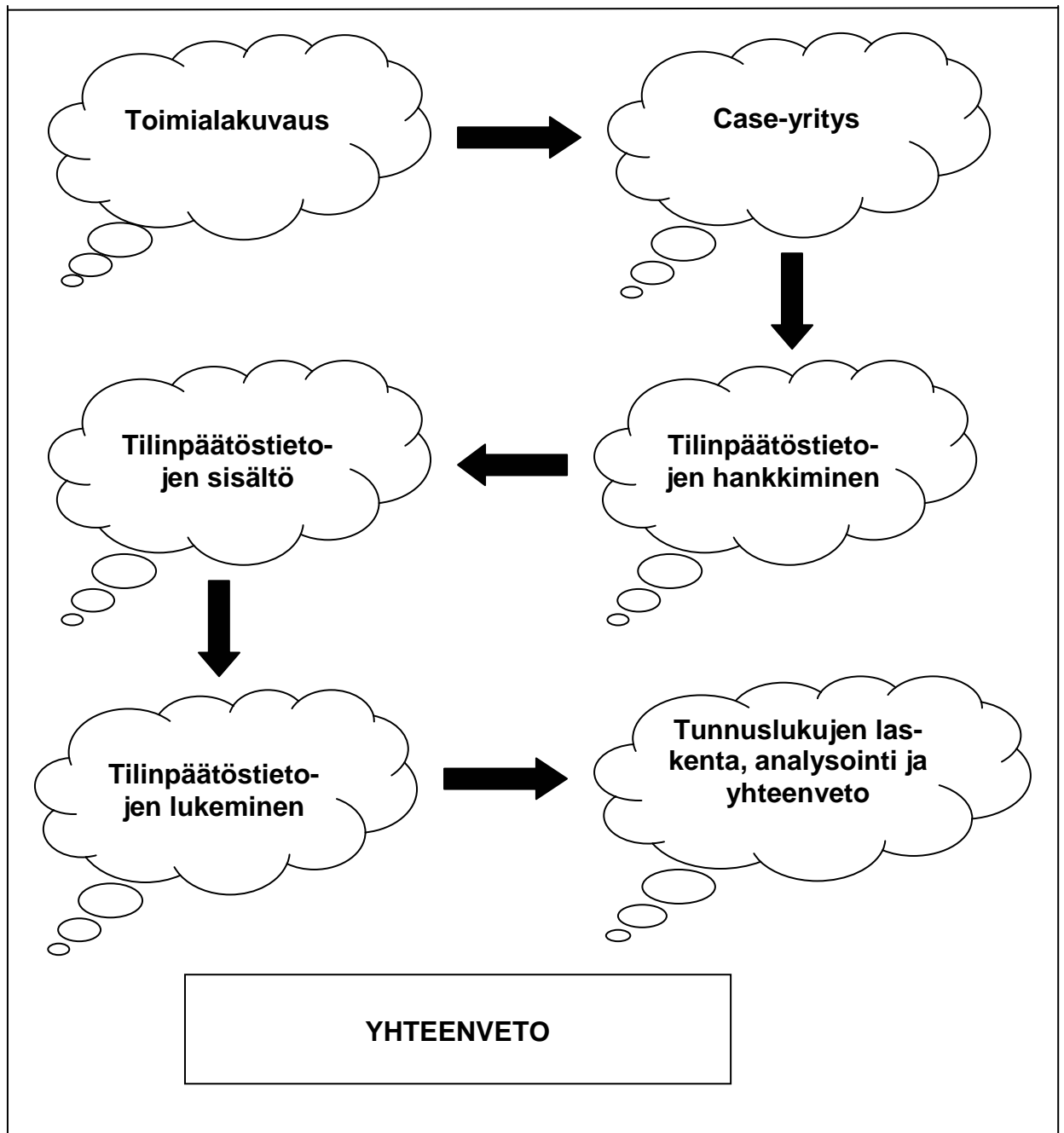
Tavoitteenani on opettaa Polar 2000 Oy:n henkilökunta ymmärtämään yritysten tilinpäätösten antamaa informaatiota. Tilinpäätöksen lukijalle osoitetaan tunnuslukujen lisäksi, ettei yrityksistä tarvitse laskea aina tunnuslukuja, vaan lukija pystyy pelkän tilinpäätöksen silmäilemiselläkin sanomaan yrityksen taloudellisesta tilasta jotakin.

Työn rajaukset perustuvat Polar 2000 Oy:n tarpeisiin. Luvussa 6, joka käsittelee tilinpäätöksen lukemista, keskitytään ainoastaan tase- ja tuloslaskelmaan. Tilinpäätöstietojen ja tunnuslukujen osalta yhtiötä tarkastellaan ulkopuolisesta näkökulmasta, mikä aiheuttaa sen, että yhtiön tilinpäätöksistä esitettyjen yksittäisten erien perusteella tehdyt johtopäätökset voivat perustua joiltakin osin olettamuksiin.

Työn tutkimusmateriaalina käytetään Polar 2000 Oy:n tasekirjoja neljältä vuodelta. Tarkasteluajanjakson ensimmäinen tilikausi on ajalta 1.11.2004–31.10.2005, ja se tullaan käsittelemään vuoden 2005 tilinpäätöksenä. Samalla tavoin käsitellä yhtiön muut tilikaudet ja tarkasteluajanjaksoksi saadaan vuodet 2005–2008.

Tunnusluvuista esitettävät laskentakaavat on otettu eri lähdekirjallisuuksista, koska tunnusluvuissa esiintyvät tekijät on esitetty joissakin lähteissä yksinkertaisemmin, esimerkiksi hyödyntäen oikaistun tuloslaskelman esitettäviä välituloksia. Tunnuslukukaavojen pohja perustuu eri lähdekirjallisuudesta huolimatta yritystutkimusneuvottelukunnan esittämiin tunnuslukujen laskentakaavoihin. Tunnuslukujen laskennan helpottamiseksi tarkasteluajanjaksolta esitetään liitteenä 1 Oikaistu tase ja liitteenä 2 Oikaistu tuloslaskelma. Yhtiön tase- ja tuloslaskelmiin ei ole tehty mitään oikaisuja, koska kohdeyrityksessä ei ollut oikaisutarpeita.

Seuraava kuva havainnollistaa tämän opinnäytetyön viitekehysten.

Kuva 1 Opinnäytetyön viitekehys

Opinnäytetyön pääotsikot on esitetty ajatuspilvinä, ja toivon, että lukija miettisi tässä työssä kirjoitettujen tekstien lisäksi omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan kyseisten lukujen kohdalla.

2 TOIMIALAKUVAUS

Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan teollisuussähköistykset ja siihen rinnastettavat kunnossapitopalvelut sekä julkishallinnolliset kohteet ovat viiden suurimman yrityksen hallussa. Kymenlaakson alueen tilanne on ollut vuosien 2005–2007 välisenä aikana hieman heikompi kuin Etelä-Karjalan, mikä johtuu teollisuusyritysten investointien panttaamisesta sekä muun rakennustoiminnan tiukemmasta hintakilpailusta. Kunnossapito- ja huoltopalvelusopimukset ovat olleet nousussa molemmissa maakunnissa koko tarkasteluajanjakson ajan.

3 CASE-YRITYKSEN ESITTELY

Polar 2000 Oy on vuonna 1992 perustettu perheyritys. Yrityksellä on kolme toimipistettä, joista päätoimipiste sijaitsee Lappeenrannassa ja sivutoimipisteet Imatralla ja Kouvolassa. Yrityksessä työskentelee 55–65 työntekijää, jotka jakautuvat seuraavasti (Polar 2000 Oy):

- Lappeenrannassa: toimitusjohtaja, aluepäällikkö, 3 projektipäällikköä, yksi talous- ja toimistotyöstä vastaava ja n. 20–25 sähköasentajaa
- Kouvolassa: aluepäällikkö, 2 projektipäällikköä ja n. 20–25 sähköasentajaa
- Imatralla yksi projektipäällikkö ja 6 sähköasentajaa.

Yhtiön alkuperäisinä päätoimialueina olivat julkishallinnollisten ja teollisuuskohteiden sähköistäminen sekä niiden huolto- ja korjaustyöt. Toiminnan laajentumisen on toiminta kasvanut valokuitu- ja tietokoneverkkojen tekoon sekä instrumentointiin, jolla tarkoitetaan automaatioasennuspuolta. (Polar 2000 Oy.)

Yrityksen asiakaskunta muodostuu Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueen teollisuuden yrityksistä sekä kuntien ja valtion omistamista kiinteistöistä ja laitoksista. (Polar 2000 Oy.)

4 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN HANKKIMINEN

Yritykset voivat ostaa valmiita tunnuslukuanalyysijä tai tilata tilinpäätösasiakirjat patentti- ja rekisterihallinnosta. Yritykset, jotka ostavat valmiita tunnuslukuanalyysijä, eivät pääse näkemään, mistä tunnusluvun luvut on saatu, joten sitä kautta on vaikeampi ymmärtää tunnusluvun muutoksiin vaikuttavat tekijät. Toinen huono puoli valmiita tunnuslukuanalyysijä ostettaessa on, että tunnusluvut on saatettu laskea eri näkökulmasta eivätkä laskentakaavat ole samanlaisia. Esimerkiksi Kauppalehti laskee yritysten tunnusluvut lähtökohtaisesti sijoittajan näkökulmasta, jolloin tunnusluvun laskentakaava eroaa hieman oppikirjoissa esitetyistä.

Organisaatioille, jotka päätyvät laskemaan tunnusluvut itse, mutta henkilöstöllä ei ole kokemusta tunnuslukujen laskemisesta ja tulkitsemisesta, alku tulee maksamaan huomattavasti enemmän kuin valmiiden tunnuslukuanalyysien tilaaminen. Tämä on suurin syy, miksi osa yrityksistä päätyy valmiisiin tunnuslukuanalyysihin. Onneksi tämä tilanne on muuttumassa ja yritykset kouluttavat henkilöstöään enemmän tilinpäätöksen tunnuslukujen maailmaan. Organisaatiot haluavat oppia ymmärtämään tilinpäätöksessä esiintyvien lukujen syyseuraussuhteita, koska tunnuslukujen tulkinnan avulla pystytään luotettavammin ennustamaan yrityksen tulevaa kehitystä.

Yritykset, jotka laskevat itse kilpailijoiden tunnuslukuja, tilaavat tilinpäätösasiakirjat patentti- ja rekisterihallinnosta, johon yrityksiä on toimitettava vahvistetut tilinpäätösasiakirjat. Huonona puolena voidaan todeta, että patentti- ja rekisterihallinnon uusi yhteistyö verottajan kanssa ei ole lähtenyt toimimaan vielä halutulla tavalla. Muun muassa vero toimistot ovat lähettäneet patentti- ja rekisterihallintoon vain pelkät tase- ja tuloslaskelmat, mikä vaikeuttaa tunnuslukujen laskentaa ja analysointia.

5 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN SISÄLTÖ

Tilinpäätöksen lukijan on hyödyllistä ymmärtää, onko kysymys kirjanpidosta johdetusta ja tilintarkastetusta tiedosta. Kirjanpitoon merkitään liiketapahtumat: menot, tulot ja kassatapahtumat, joiden perusteella laaditaan tilikaudelta esitettävä tase, tuloslaskelma ja rahoituslaskelma. Tämän lisäksi suuremmat yritykset julkaisevat vuosikertomuksen ja pienemmät yritykset voivat pitää omia tiedotustilaisuuksiaan. Näissä molemmissa tilanteissa yritysten antama informaatio ei ole yleensä yhtä kurinalaisesti sanottu ja johdettu kuin tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tiedot. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

Kirjanpitolain kolmannessa luvussa, joka käsittelee tilinpäätöstä ja toimintakertomusta, on säädetty tilikaudelta laadittavan tilinpäätöksen sisällöstä. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätöksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavan **taseen**
- tuloksen muodostumista kuvaan **tuloslaskelman**
- **rahoituslaskelman**, jossa on annettava selvitys varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana; sekä
- taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä olevat tiedot (**liitetiedot**). (Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336.)

Seuraavaksi käydään omina alalukuinaan lyhyesti läpi tilinpäätöksen sisältöön kuuluvat osiot sekä **toimintakertomus**.

5.1 Taselaskelma

Taselaskelma, jolla kuvataan yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöshetkellä, on laadittava jokaiselta tilikaudelta erikseen. Kirjanpitoasetuksessa annettu taselaskelma-kaava on kaikille kirjanpitovelvollisille yhteinen, ja siinä esitetyt yrityksen varat ja velat sekä rahan käyttö ja lähteet perustuvat tilinpäätöspäivän lukuihin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

5.2 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma, jolla kuvataan kyseisen tilikauden tuloksen muodostumista, on laadittava jokaiselta tilikaudelta erikseen. Tuloslaskelman välituloksia seuraamalla saadaan tarkempia tietoja tuloksen muodostumisesta ja samalla nähdään, kuinka yrityksen toiminta on rahoitettu. Kirjanpitoasetuksessa on annettu liiketoimintaa harjoittaville mahdollisuus käyttää kululajikohtaista tuloslaskelmaa tai toimintokohtaista tuloslaskelmaa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.) Työssäni käsitellään ainoastaan kululajikohtaista tuloslaskelmaa.

5.3 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman tarkoituksena on selventää, kuinka yritys on hankkinut ja käyttänyt varojaan tilikauden aikana. Varojen hankintaa ja käyttöä seurataan rahoituslaskelmassa erilaisilla rahavirroilla, jotka ovat liiketoiminnan rahavirta, investointien rahavirta sekä rahoituksen rahavirta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

Rahoituslaskelma auttaa myös yritysten välistä vertailua ja antaa yleensä luotettavamman kuvan kuin pelkän taseen ja tuloslaskelman pohjalta toteutettu vertailu. Syynä tähän on, että rahoituslaskelma perustuu yrityksen todelliseen maksuliikenteeseen, minkä takia tilinpäätöstä laadittaessa tehdyillä arvostus- ja jakosotusratkaisuilla ei ole samanlaista merkitystä kuin tase- ja tuloslaskelmassa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

5.4 Liitetiedot

Kirjanpitoasetuksen toisessa luvussa, joka käsittelee rahoituslaskelmaa ja liitetietoja, on säädetty liitetietoina esitettävistä asioista. Seuraavaksi esitetään nämä kirjanpitoasetuksen esittämät asiat liitetiedoista otsaketasolla.

- 2 § Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
- 3 § Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
- 4 § Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
- 5 § Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
- 6 § Tuloveroja koskevat liitetiedot
- 7 § Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt
 - 7 a § Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista
 - 7 b § Lähipiiriliiketoimet
- 8 § Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
- 9 § Omistukset muissa yrityksissä
- 10 § Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot
- 11 § Yksityisen elinkeinonharjoittajan ja eräiden muiden kirjanpitovelvollisten lyhennetyt liitetiedot. (Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339.)

Liitetiedot ovat osa tilinpäätöstä ja niiden tarkoituksena on täydentää taseessa, tuloslaskelmassa ja rahoituslaskelmassa esitettyjä tietoja. Liitetietoja lukemalla lukija pystyy syventymään ja ymmärtämään, kuinka tilinpäätöksentekijä on päättänyt tiettyyn raha-arvoon esittäessään sen taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Rahamääräisen tiedon lisäksi liitetietoina esitetään muitakin tietoja, jotka palvelevat tilinpäätöksen lukijoita. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

5.5 Toimintakertomus

Toimintakertomuksen tarkoituksena on antaa sellaiset tiedot, että lukija pystyy saamaan muun tilinpäätöksen ohella yrityksen tuloksesta ja sen taloudellisesta asemasta oikean ja riittävän kuvan (Laine 2008, 93).

Toimintakertomuksen laatiminen on pakollinen kirjanpitolain 3:9.2 § rajat ylittäneiltä yrityksiltä, pörssiyrityksiltä ja konserniyrityksiltä. Osakeyhtiöiden, jotka eivät laadi toimintakertomusta, tulee kuitenkin aina esittää liitetietoina ne toimintakertomukselta edellytetyt tiedot, jotka ovat osakeyhtiölain perusteella ilmoitettava. Tämän lisäksi yritykset, joiden ei tarvitsisi kirjanpito- ja yhteisölain perusteella laatia toimintakertomusta, voivat sen halutessaan laatia. Vapaaehtoista laatimista ei kannata suorittaa, koska vaarana on, etteivät tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitetyt tiedot vastaakaan toisiaan. (Laine 2008, 93; Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

Yrityksen hallituksen vastuulla on toimintakertomuksen laatiminen. Hallitusten jäsenten tulee ymmärtää laatiessaan yrityksensä toimintakertomusta sen todellinen merkitys. Yrityksen joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin tutkittavaksi aineistoksi nousevat yleensä tilinpäätös ja toimintakertomus. Tällöin toimintakertomuksessa esitetyillä tiedoilla on hyvin tärkeä tehtävä arvioitaessa yritysjohton vastuuta ja menettelyjen oikeellisuutta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2009.)

Kirjanpitolautakunta on antanut 12.9.2006 yleisohjeen toimintakertomuksen laatimisesta. Toimintakertomus on vapaamuotoinen asiakirja, ja alapuolella esitettävää yleisohjeen sisältövaatimusten esitysjärjestystä ei tule ymmärtää pakottavaksi malliksi toimintakertomuksen rakenteelle (Kirjanpitolautakunta 2006, 12–41):

- Olennaiset tapahtumat tilikaudella
- Olennaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen
- Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä
- Selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta
- Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista
- Arvio taloudellisesta asemasta ja tuloksesta
- Tunnusluvut liiketoiminnasta sekä taloudellisesta asemasta ja tuloksesta
- Muut mahdolliset tunnusluvut liiketoiminnasta
- Henkilöstö
- Ympäristötekijät

- Mahdolliset täydentävät tiedot ja lisäselvitykset
- Kirjanpitovelvollisen yhteisömuotoon perustuvat tiedot
- Tiedot konsernista emoyrityksen toimintakertomuksessa.

Yritykselle voi tulla tilanne, jossa yläpuolella esitetyn toimintakertomuksen yleisohjeen pakollisista sisältövaatimuksista jokin ei koskekaan asianomaista kirjanpitovelvollista. Tyypillinen tilanne syntyy esimerkiksi, kun kirjanpitovelvollisella ei ole henkilöstöä, jolloin sitä koskevia tietoja ei tarvitse esittää toimintakertomuksessa. (Kirjanpitolautakunta 2006, 13.)

6 TILINPÄÄTÖSTIETOJEN LUKEMINEN

Tilinpäätöstietojen lukemisessa keskitytään ainoastaan tase- ja tuloslaskelmaan. Molemmista laskelmista esitetään aluksi rakennetaulukot, joiden jälkeen käydään esitettäviä eriä yksitellen läpi.

6.1 Tase

Alapuolella esitetään taseen rakennetaulukko. Taseen rakennetaulukon avulla nähdään, kuinka tase jakautuu kahteen puoleen, jotka ovat vastaavaa ja vastattavaa.

Taulukko 1 Taseen rakenne (Salmi 2006, 35)

VARAT vastaavat, aktiivat	PÄÄOMAT vastattavat, passiivat
<div>PYSYVÄT VASTAAVAT<ul style="list-style-type: none">- Aineettomat hyödykkeet- Aineelliset hyödykkeet- Sijoitukset</div> <div>VAIHTUVAT VASTAAVAT<ul style="list-style-type: none">- Vaihto-omaisuus- Saamiset- Rahoitusarvopaperit- Rahat ja pankkisaamiset</div>	<div>OMA PÄÄOMA<ul style="list-style-type: none">- Osakepääoma tms. peruspääoma- Muu sidottu pääoma- Kertyneet voitot/tappiot- Tilikauden voitto/tappio</div> <div>KERTYNEET TILINPÄÄTÖSJÄRJESTELYT</div> <div>PAKOLLISET VARAUKSET</div> <div>VIERAS PÄÄOMA<ul style="list-style-type: none">- Pitkäaikainen vieras pääoma- Lyhytaikainen vieras pääoma</div>

Seuraavaksi käydään ensin läpi taseen vastaavaa-puoli, joka kuvaa yrityksen varallisuutta. Tämän jälkeen siirrytään taseen vastattavaa-puolelle, josta saadaan selville, kuinka yritys on rahoittanut toimintansa. Taseen vastaavaa ja vastattavaa puolen on mentävä aina tasan.

6.1.1 Tase vastaavaa

Taseen vastaavaa -puoli koostuu kahdesta ryhmästä: pysyvät vastaavat ja vaihtuvat vastaavat. Jako näihin kahteen ryhmään tehdään hyödykkeen käyttötarkoituksen perusteella. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

6.1.1.1 Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien ajatellaan osallistuvan tulon tuottamiseen useampana kuin yhtenä tilikautena. Taseessa nämä erät esitetään hankintamenona tai vähennettynä poistot ja mahdolliset arvonalentumiset hankintamenosta. Tämän vuoksi pysyvät vastaavat voivat esiintyä taseessa todennäköistä luovutushintaa suuremmassa arvossa, todennäköisen luovutushintansa määräisesti tai todennäköistä luovutushintaa alemmassa arvossa. Seuraavaksi käydään läpi pysyvien vastaavien -puolella esitettäviä eriä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Aineettomat hyödykkeet

Erät Kehittämismenot, Aineettomat oikeudet, Liikearvo, Muut pitkävaikutteiset menot ja Ennakkomaksut esitetään pääotsikon Aineettomat hyödykkeet alaryhmänä. Näistä neljä ensimmäistä erää sisältää aineettomia hyödykkeitä. Ennakkomaksut-erä on rahoituksellinen ja siinä yrityksellä on tilinpäätöshetkellä hyödykkeiden toimittajalta saaminen, jonka tavarantoimittaja suorittaa toimittamalla tilatun hyödykkeen tilinpäätöspäivän jälkeen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Ryhmästä Aineettomat hyödykkeet on kirjanpitolain mukaan pakko aktivoida taseeseen vain aineettomia oikeuksia, jotka voivat olla vastikkeellisesti hankittuja toimilupia, patentteja, lisenssejä, tavaramerkkejä ja vastaavia oikeuksia. Muilta osin aineettomien hyödykkeiden aktivointi on vapaaehtoista ja ne voidaan haluttaessa vähentää vuosikuluina. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Perustamismenot ja tutkimusmenot tulee silti vähentää aina vuosikuluina. Vapaaehtoiselle aktivoinnille on kirjanpitolaissa asetettu erittäin tarkat vaatimukset: Aktivoimisen edellytyksenä on vastaisten tulonodotusten olemassaolo, joka on kyettävä osoittamaan realistisilla budjeteilla tai muilla suunnittelulaskelmilla. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksen analysoijan tulisikin suhtautua erittäin kriittisesti sellaisiin pk-yrityksiin, jotka aktivoivat muita aineettomia hyödykkeitä kuin verotuksessa pakkoaktivoitavia menoja tai kirjanpitolain velvoittamia aineettomia oikeuksia. Samoin sellaisten pitkävaikutteisten menojen aktivoimiseen tulee suhtautua kriittisesti, jotka saataisiin vähentää vuosikuluina, esimerkkinä kehittämismenot. Molemmissa tilanteissa aktivointia voidaan pitää merkinä siitä, että yrityksen talouden hallinnassa tulojen verottamista suurempi ongelma on tulojen puute. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Aineelliset hyödykkeet

Pääotsikon Aineelliset hyödykkeet alapuolella esitetään seuraavat erät: Maa- ja vesialueet, Rakennukset ja rakennelmat, Koneet ja kalusto ja Muut aineelliset hyödykkeet. Aineellisista hyödykkeistä ryhmä Maa- ja vesialueet on sellainen, josta poistoja ei tehdä lainkaan, vaan niiden tasearvoa korjataan mahdollisilla arvonalennuksilla tai -nousuilla. Muiden aineellisten hyödykkeiden hankintamenot vähennetään lähtökohtaisesti vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisin poistoin. Poistojen perusideana on jaksottaa hyödykkeen osallistuminen tuloksen muodostumiseen mahdollisimman tarkoin. Tämä vastaavasti aiheuttaa sen, että taseessa esiintyvät hyödykkeiden tasearvot eivät kerro niiden todennäköistä luovutushintaa. Luovutushinta voi olla todellisuudessa suurempi tai pienempi kuin mitä hyödykkeen tasearvo näyttää. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksen analysoijan tulisikin kiinnittää erityisesti huomiota, ovatko poistot riittävät kattamaan vuotuiset investoinnit. Entä noudattaako yritys poistojensa osalta tavanomaista nopeampaa vai hitaampaa poistotahtia? Edellä esitettyihin kysymyksiin vastaukset löytyvät tutkimalla yritysten liitetietoja, joissa yritykset kertovat suunnitelman mukaisten poistojen perusteista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Toinen kriittistä huomiota herättävä merkki on arvonkorotukset. Kirjanpitolaissa on säädetty erittäin tarkat vaatimukset arvonkorotusten muodostamiselle ja säilyttämiselle. Tämä aiheuttaa sen, että arvonkorotuksia tehdään yleensä vain taloudellisten ongelmien yhteydessä, jolloin yrityksen omavaraisuutta halutaan parantaa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Sijoitukset

Sijoitukset-pääotsikon alapuolella esitetään Osuudet ja saamiset saman konsernin yrityksiltä, Osuudet ja saamiset omistusyhteisy yrityksiltä, Muut osakkeet ja osuudet ja Muut saamiset. Sijoituksien hankintamenosta ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja, ja tarpeen mukaan on mahdollista tehdä arvonalentumisia ja arvonkorotuksia, mutta yleensä ne esitetään tilinpäätöksissä hankintamenoja suuruusina. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Erytiesi tilinpäätöksen lukijan kannattaa kiinnittää huomiota, onko konserni- ja omistusyhteisyriyten osakkeiden ja saamisen arvostus kohdallaan. Yrityksen laatimissa liitetiedoissa saattaa olla tietoja 20 prosenttia tai sitä suuremman omistusoikeuden kohteena olevista yrityksistä. Tarkasteltaessa niiden tilinpäätöksiä kannattaa kiinnittää huomiota omaan pääomaan ja maksuvalmiuteen. Osakkeiden tarkastelu kohdistuu mahdolliseen oman pääoman negatiivisuuteen, jolloin lukijan tulisi selvittää, onko tällaisista osakkeista tehty arvonalennuksia. Tilanteissa, joissa arvonalennusta ei ole tehty, osakkeet ovat tilinpäätöksessä liian korkeassa arvossa todellisuuteen nähden. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Saamisten kohdalla tarkastelu painottuu maksuvalmiuteen. Vaikka läheisyryitykset ovat maksukyvyttömiä, saamiset esitetään yleensä siitä huolimatta täysimääräisinä ilman luottotappiovähennystä. Tästä syystä analyysoijan tulisi selvittää ainakin merkittävimmät saamiset läheisyryityksiltä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksissä esiintyvä Muut saamiset -erä herättää aina epäilyjä: miksi yritys olisi mennyt antamaan jollekin tai joillekin tahoille pitkäaikaisia lainoja? Herää aina mieleen kysymys, mikä on lainan taloudellinen arvo velkojalle ja tullaanko sitä edes perimään takaisin? Tällaisiin kysymyksiin vastaukset löytyvät yleensä liitetiedoista. Saamiserässä saattaa esiintyä osakassaaminen. Osakassaaminen on syntynyt, kun yhtiön omistaja on mennyt lainaamaan yrityksestä rahaa itselleen. Lainatut rahat ovat usein menneet omistajan yksityistalouden rahoittamiseen eivätkä siten ole kovin helposti palautettavissa yhtiölle takaisin. Kun laskeaan tunnuslukuja edellä mainitusta syystä, osakassaamisiin on suhtauduttava kriittisesti ja on yleensä perusteltua vähentää ne saamisista ja omasta pääomasta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Muut saamiset -erässä mahdollisesti esiintyviin pääomalainoihin on syytä suhtautua kriittisesti, koska lainojen takaisinmaksu onnistuu vain jaettavissa olevien varojen puitteissa. Usein pääomalainojen taustalla on ollut tilanne, jossa yritys ei ole kyennyt maksamaan esimerkiksi ostovelkojaan takaisin, jolloin lainan antaja on suostunut muuttamaan saamisensa pääomalainaksi luottotappioiden sijaan. Tällöin velkoja ei ole halunnut rasittaa velallisen tilinpäätöstä luottotappiolla, vaan velkoja on ajatellut säilyttävänsä ainakin teoreettisen mahdollisuuden saada luottonsa takaisin. Tilinpäätöksen analyysoijan on silti perusteltua vähentää pääomalainasaaminen saamisista ja taseen vastattavaa-puolelta oman pääoman ryhmästä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

6.1.1.2 Vaihtuvat vastaavat

Vaihtuvien vastaavien ajatellaan osallistuvan tulon hankintaan vain yhtenä tilikautena. Taseessa nämä erät esitetään hankintamenoon tai tätä alempaan käypään arvoon. Seuraavaksi käydään läpi vaihtuvien vastaavien -puolella esitettäviä eriä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Vaihto-omaisuus

Pääotsikon Vaihto-omaisuuden alapuolella esitetään seuraavat erät: Aineet ja tarvikkeet, Keskenkäiset tuotteet, Valmiit tuotteet/tavarat, Muu vaihto-omaisuus ja Ennakkomaksut. Vaihto-omaisuuden alapuolella esitettävistä eristä huomio kiinnittyy erilaisiin varastoihin ja niiden arvostamiseen. Kirjanpitolaissa on säädetty tarkasti varastojen arvostamisesta: Vaihto-omaisuushyödyke tulee merkitä hankintamenoon tai, jos tilinpäätöspäivän jälleenhankintahinta tai todennäköinen myyntihinta on hankintamenoa alempi, vain alempi näistä arvoista hyväksytään tilinpäätösarvoksi. Tämän lisäksi vaihto-omaisuudesta on laadittava inventointilistat ja arvot on todettava hyödykekohtaisesti. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Vaihto-omaisuuden tasearvojen jälkikäteinen tarkastaminen on lähes mahdotonta näin tarkasta sääntelystä huolimatta, mikä on johtanut siihen, että varsinkin heikosti menestyvät yritykset ovat alkaneet käyttää varastojensa arvoja tuloksenjärjestelykeinoina. Varastoarvojen käyttö tuloksenjärjestelykeinoina on sekä kirjanpitolain että verolainsäädännön vastaista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Itse valmistettujen vaihto-omaisuushyödykkeiden hankintamenon määrittämisen osalta tilinpäätäjille on annettu hieman enemmän liikkumavaraa. Hankintameno voidaan määritellä hankinnan ja valmistuksen muuttuvien menojen perusteella, tai kirjanpitolaissa säädetyin edellytyksin hankintamenoon voidaan lukea myös hankinnan ja valmistuksen kiinteät menot edellyttäen toimivaa kustannusjärjestelmää. Samalla, kun kiinteitä menoja luetaan mukaan hyödykkeen hankintamenoon, menetetään niiltä osin niiden mahdollisuus vähentää ne verotuksessa vuosikuluina. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksen analysoijan tulee lähtökohtaisesti suhtautua kriittisesti tilanteisiin, joissa yrityksen varastot ovat kasvaneet. Lukemalla yrityksen liitetietoja ja toimintakertomusta voidaan saada mahdollisia viitteitä varastoon liittyvistä ongelmista tai varaston laskentaperusteiden muuttamisesta. Laskentaperusteiden muuttaminen on edellyttänyt perusteltuja syitä, mutta siitä huolimatta niihin tulee suhtautua kriittisesti, varsinkin jos ne parantavat taseessa esitettyjä arvoja. Ellei liitetietoja ja toimintakertomusta lukemalla löydetä perusteltuja syitä varastojen kasvamiselle, on syytä epäillä varastossa esiintyvän epäkuranttiutta, laskentamenetelmän muutoksia tai jotain muuta vastaavaa, jolla on haluttu peittää yrityksen tuottamaa huonoa tulosta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Myös tilanteet, joissa pk-yritykset ovat lukeneet kiinteitä menoja itse valmistettujen vaihto-omaisuushyödykkeidensä hankintamenoon, herättävät epäilyjä. Menettelytapa on erittäin raskas pk-yrityksiä ajatellen, minkä takia on syytä epäillä, että menettelytavan taustalla on huono menestys ja halu parantaa laskentatekniikan avulla tulosta ja taserakennetta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Vaihtuvien vastaavien saamiset

Saamiset-pääotsikon alapuolella esitetään seuraavat erät: Myyntisaamiset, Saamiset saman konsernin yrityksiltä, Saamiset omistusyhteisy yrityksiltä, Lainasaamiset, Muut saamiset, Maksamattomat osakkeet/osuudet ja Siirtosaamiset. Yhteistä näille kaikille erille on, että niissä esitettyjen saamisten odotetaan osallistuvan tuloksen muodostumiseen vain yhtenä tilikautena. Vaihtuvien vastaavien puolella saamiset jaetaan vielä erikseen kahtia pitkäaikaisiin (erääntymisaika yli yhden vuoden) ja lyhytaikaisiin saamisiin (erääntymisaika enintään vuosi). (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Arvioitaessa vaihtuvien vastaavien saamisista esille nousevat samat kysymykset kuin pysyvien vastaavien sijoitusten osalta: Kuinka saamiset on arvostettu tilinpäätöshetkellä ja mikä on niiden mahdollinen aitous ja perittävyys? Kirjanpitolain mukaan saaminen saadaan merkitä taseeseen enintään todennäköiseen arvoonsa. Käytännössä tähän sanaan todennäköisyys suhtaudutaan kovin vaihtelevasti eri yrityksissä. Taloudellisten vaikeuksien kanssa painivat yritykset eivät yleensä ajattele kovinkaan kriittisesti saamisissa mahdollisesti esiintyviä luottotappioita, vaan esittävät ne taseessa suurempana kuin ne todellisuudessa ovat. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Edellä esitettyjen syiden takia tilinpäätöksen analyysoijan tulisi huolestua, jos saamiserät alkavat paisua. Näille saamiserien paisumiselle on pyrittävä etsimään selityksiä esimerkiksi liitetiedoista tai toimintakertomuksesta. Toinen huolestuttava signaali on yleensä myyntisaamisten tai siirtosaamisten kasvu, ellei kasvu ole johtunut toiminnan volyymin kasvamisesta. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Rahoitusarvopaperit

Kohdassa Rahoitusarvopaperit esitetään yleensä yrityksen lyhytaikaiseen sijoittamiseen hankitut arvopaperit, osakkeet ja joukkovelkakirjalainat. Yrityksen on annettava liitetiedoissaan selvitys rahoitusarvopapereiden tilinpäätöspäivän jälleenhankintahinnan ja kirjanpitoarvon välisestä erotuksesta. Maksuvalmiutta kuvaavissa tunnusluvuissa yrityksen rahoitusarvopaperit rinnastetaan yleensä käteisvaroihin niiden nopean ja helpon rahaksimuutettavuuden takia. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Rahat ja pankkisaamiset

Rahat ja pankkisaamiset edustavat yrityksen käteisluonteisia varoja. Sidotut talletukset esitetään kuitenkin saamisina luonteensa mukaisesti joko vaihtuvissa tai pysyvissä vastaavissa. Sitä, kuinka rahat ja pankkisaamiset -erä jakaantuu käteiskassan ja pankkitilien kesken, ei ilmoiteta taseessa. Tilanteissa, joissa yrityksen rahat ja pankkisaamiset ovat kovin suuret yrityksen kokoon verrattuna, kannattaa mahdollisen käteiskassan aitoutta epäillä. Käteiskassan aitoutta voidaan testata vertaamalla rahoja ja pankkisaamisia lyhytaikaisiin velkoihin. Mikäli lyhytaikaiset velat ovat suhteellisen suuret rahoihin ja pankkisaamisiin, nähden voidaan käteiskassan aitous kyseenalaistaa. Yleensä tällaisten tilanteiden taustalla on, että yrityksen omistajien nostamia lainoja on jätetty kirjaamatta ja ne esitetään taseessa kassavaroina ankarien veroseuraamusten takia. Menettely on sekä kirjanpitolain että verolain vastainen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Yritysten maksuvalmiutta arvioitaessa Rahat ja pankkisaamiset -erä edustaa kaikkein varmintaa omaisuutta, jolla yritykset pystyvät huolehtimaan velvoitteistaan. Rahojen ja pankkisaamisten perusteella pystytäänkin ottamaan kantaa yrityksen reagointikykyyn ajatellen investointimahdollisuuksia, kuten yritysostoja. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

6.1.2 Tase vastattavaa

Taseen vastattavaa -puoli on jaettu neljään pääryhmään: Oma pääoma, Tilinpäätössiirtojen kertymä, Pakolliset varaukset ja Vieras pääoma. Vieras pääoma jakautuu vielä erikseen kahtia pitkäaikaisiin (erääntymisaika yli yhden vuoden) ja lyhytaikaisiin velkoihin (erääntymisaika enintään vuosi). (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Oma pääoma

Omassa pääomassa huomio kiinnittyy erityisesti yritysten oman pääoman suhteelliseen osuuteen taseen loppusummasta ja siihen, kuinka oma pääoma on jakautunut sidottuun ja vapaaseen pääomaan. Sidottua eli jakokelvotonta pääomaa edustavat muun muassa osakepääoma, arvonorotusrahasto ja käyvän arvon rahasto. Vapaata pääomaa eli jakokelpoisia varoja edustavat muun muassa edellisten tilikausien voittovarot sekä muut rahastot. Osakeyhtiöiden on esitettävä liitetiedoissaan laskelma jaettavissa olevista varoistaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Yritykset, joiden vapaan oman pääoman määrä on suuri, pidetään yleensä menestyvinä ja omistajien kannalta kiinnostavina yrityksinä. Omistajille ja sijoittajille suuret jaettavissa olevat voittovarotkaan eivät silti takaa hyviä osinkoja. Tämän lisäksi yritykseltä vaaditaan hyvää nettovarallisuutta (varat-velat) ja riittävää maksunhoitokykyä osingon maksamiseksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Omassa pääomassa esitetyt erät eivät kerro yrityksen käytettävissä olevista likvideistä varoista. Tämä aiheuttaa sen, että oman pääoman perusteella ei ole syytä tehdä kovinkaan pitkiä johtopäätöksiä yrityksen velanhoitokyvystä. Velanhoitokykyä tarkasteltaessa huomio on kiinnitettävä vieraan pääoman määrään sekä tulo-rahoituksen kertymiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirtojen kertymän alaryhmänä esiintyvät poistoero ja vapaaehtoiset varaukset ovat merkki siitä, että yritys on järjestellyt laillisin keinoin verotuksessa esitettävää tulostaan. Yritys on joko halunnut ”piilottaa” osan tuloksestaan, jolloin tilinpäätössiirtojen kertymä on kasvanut, tai vastaavasti tilanteissa, joissa tilinpäätössiirtojen kertymä on vähentynyt, yritys on halunnut näyttää parempaa tulosta, kuin mihin se todellisuudessa olisi pystynyt. Poistoeron osalta on myös voinut tulla tilanne, jossa yritys on joutunut väkisin purkamaan aikaisemmin keriyttämäänsä poistoeroa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Analysoitaessa tilinpäätöstä on hyvä erottaa tilinpäätössiirtojen kertymistä laskennallisen verovelan osuus, joka on osakeyhtiöissä 26 prosenttia. Tilinpäätössiirtojen kertymästä laskettu laskennallisen verovelan osuus rinnastetaan vieraaseen pääomaan ja loppuosa verovelalla vähennetystä lisätään omaan pääomaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Pakolliset varaukset

Kun lukee ja analysoi tilinpäätöksiä, on perusteltua käsitellä pakollisia varauksia vieraana pääomana. Tilinpäätöksissä esiintyvät pakolliset varaukset on jaettu kolmeen ryhmään: eläkevaraukset, verovaraukset ja muut pakolliset varaukset. Pakolliset varaukset liittyvät usein tulevaisuudessa mahdollisesti esiintyviin ongelmiin, tappioihin tai menetyksiin, joiden rahamäärää tai ajankohtaan ei tarkalleen tiedetä. Kirjanpitolaissa 5:14§ on säädytty edellytykset tilanteille, joissa pakollinen varaus on muodostettava. Kirjanpitolain tarkasta sääntelystä ja tilinpäättäjän velvollisuuksista huolimatta pakollisia varauksia esiintyy harvoin yritysten tilinpäätöstiedoissa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Pakollisten varausten esiintyminen tilinpäätöksissä herättää tilinpäätöksen lukijassa aina kahdenlaisia tunteita. Tilinpäätöksen laatinut yritys joko noudattaa mahdollisesti tarkoin kirjanpitolainsäädäntöä ja tilinpäätösperiaatteita tai sitten ei. Varmistus edellä mainitulle väitteelle saadaan, kun tarkastellaan muiden erien osalta yrityksen noudattamaa tilinpäätöksen laadintaperiaatteita. Jos yritys ei ole muiden erien osalta noudattanut kovin tarkasti laadintaperiaatteita, niin yleensä taustalla on pelko yrityksen kriisin syvenemisestä saneeraus- tai konkurssitilanteeksi, jolloin tilinpäätösperusteet tulevat jälkikäteen tutkittavaksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Vieras pääoma

Yrityksiin, joiden taseen vastattavaa-puolella vieras pääoma on hallitsevampi osapuoli, kannattaa suhtautua kriittisesti toimialasta riippuen. Yleensä tällaisten tilanteiden taustalla yrityksessä on menossa jonkinlainen rahoituskriisi ja pahimmassa tapauksessa velkojat ohjaavat yrityksen toimintaa. Erittäin huolis- saan kannattaa olla tilanteissa, joissa valtaosa yrityksen vieraasta pääomasta koostuu lyhytaikaisista veloista. Vastaavasti yritykset, joilla vieraan pääoman määrä on vähäinen, pystyvät taloudellisesti liikkumaan enemmän ja sitä kautta ovat valmiimpia kohtaamaan erilaisia riskejä toiminnassaan. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Vieraan pääoman puolella tapahtuneet merkittävät lisäykset ja vähennykset on syytä selvittää aina. Yleensä muutosten taustalla ovat investoinnit tai rahoitustilanteiden uudelleen järjesteleminen. Vastauksia muutosten taustalla oleviin asioihin saadaan, kun tarkastellaan taseen muita eriä ja niissä tapahtuneita muutoksia yhdessä liitetietojen kanssa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Polar 2000 Oy:n taselaskelmien kommentointi

Seuraavaksi arvioidaan Polar 2000 Oy:n tasekirjojen (1.11.2004–31.10.2005; 1.11.2005–31.10.2006; 1.11.2006–31.10.2007; 1.11.2007–31.10.2008.) perusteella taselaskelmia vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä käydään jokainen vuosi yksitellen läpi ja nostetaan sieltä huomionarvoisia asioita esille. Tämän jälkeen arvioidaan kaikki neljä vuotta kokonaisuutena.

Vuosi 2005

Yhtiö on korottanut tilikauden aikana osakepääomaa runsaan neljänneksen. Merkittävämpi muutos, joka taseen puolella on tapahtunut, nostetaan esille kohdassa Polar 2000 Oy:n tuloslaskelmien kommentointi. Yhtiö on muuttanut tilikauden aikana arvopapereiden käsittelyn kirjanpidossa, ja myöhemmin arvopapereiden arvo esitetään taseessa vaihto-omaisuuden alaeränä Muu vaihto-omaisuus.

Vuosi 2006

Liikevaihdon ja Tilikauden voiton pienentymisen myötä lyhytaikaiset saamiset ja lyhytaikainen vieraspääoma ovat pienentyneet. Siirtosaamisten kasvaminen selittyy tilikauden verojen jaksottamisella kirjanpidontulosta vastaavaksi.

Vuosi 2007

Rakennukset ja rakennelmat -menojäännöksen arvonnousun selittää yhtiön tilikauden aikana tekemät perusparannukset rakennuksiin, joita on nähtävästi rahoitettu lainaa nostamalla. Taseen Vaihtuvien vastaavien alapuolella esitettävään Lyhytaikaiset saamiset -kohtaan on tullut uusi alaerä nimeltä Muut saamiset. Muut saamisten takana on mahdollisesti yrityksen tekemä määräaikainen talletus johonkin tilille tai muuta vastaavaa.

Vuosi 2008

Yhtiö on hankkinut tilikauden 2008 aikana Instam Oy -nimisestä yhtiöstä osake-enemmistön. Tämä osake-enemmistön hankkiminen tarkoittanee, että tulevaisuudessa nämä kaksi yhtiötä muodostavat konsernin ja Polar 2000 Oy emoyhtiönä laatii konsernitilinpäätöksen.

Vaihto-omaisuuden alapuolella esitettävässä Muu vaihto-omaisuus -kohdassa yhtiö on kärsinyt huomattavat tappiot osakkeiden ja rahastojen romahduksen vuoksi. Näin jälkikäteen voidaan todeta, että yhtiö ei ole osannut varautua osakkeiden ja rahastojen totaaliseen romahdukseen, koska liikevaihdostakin arvopapereiden myynnin osuus on ollut minimaalinen liikevaihtoon nähden. Vastavasti Aineet ja tarvikevarasto on noussut lähes puolella muihin vuosiin nähden. Olisiko mahdollista, että yhtiö olisi ostanut suuret erät erilaisia sähköjohtomateriaaleja ja muita sellaisia, joiden valmistamisessa käytetään öljyä. Nousu voisi selittyä sillä, että öljyn hinta oli vuoden 2008 loppupuolella erittäin alhainen, mikä vaikutti myös sähköjohtojen hintaan.

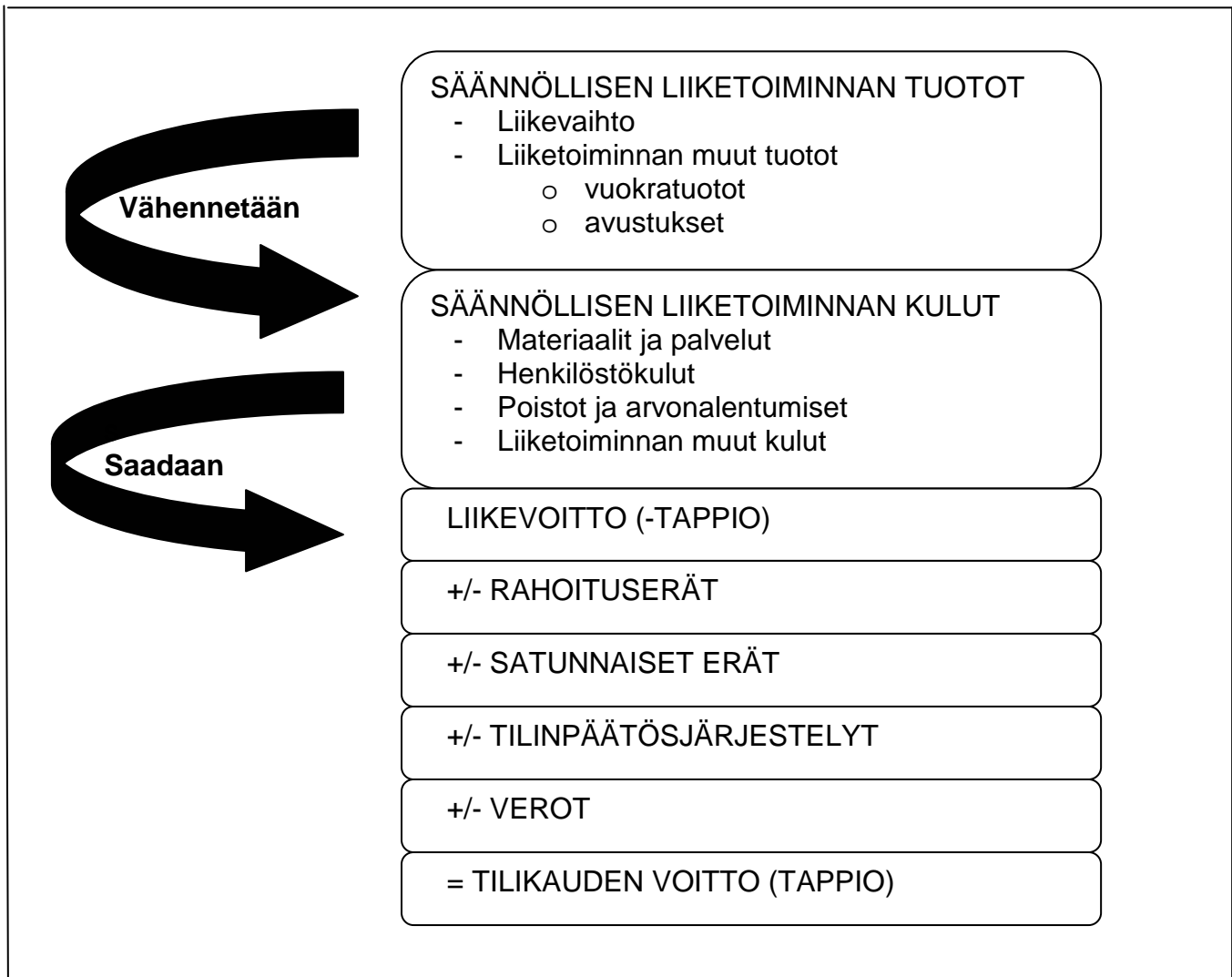
Vuodet 2005–2008

Yhtiön taseen varojen rakenne painottuu selvästi vaihtuviin vastaaviin ja sieltä vaihto-omaisuuteen ja lyhytaikaisiin saamisiin, jotka yhdessä muodostavat varoista yli 80 %. Erityisesti erä Lyhytaikaiset saamiset kasvaa aina liikevaihdon kasvamisen yhteydessä. Tämä kertoo siitä, että yhtiöllä on jonkinlaisia käyttö-pääomahallintaongelmia. Yhtiö ei ole onnistunut muuttamaan tilikauden aikana saataviaan tarpeeksi nopeasti kassavaroiksi. Syynä tähän voi olla epätasainen projektien laskutus tilikauden aikana, ja tilikauden lähestyessä loppuaan yhtiöllä tulee kiire laskuttaa tilikauteen kuuluvat projektit.

Taseen vastattavaa puolelta voidaan todeta yhtiön olevan selvästi vakavarainen ja vakavaraisuuden pysyvän lähes samana tilikausien välillä. Tämän vuoksi yhtiön tuottamat voitot ovat tarkasteluajanjakson aikana menneet omistajille ja loppuosalla on kasvatettu vaihto-omaisuuden arvoa. Mielenkiintoisimmat erät Taseen Vastattavaa puolella, joihin ei ole mahdollista tasekirjan avulla saada vastausta, ovat lyhytaikaisen vieraanpääoman alapuolella esitettävät erät Muut velat ja Siirtovelat. Kyseiset erät ovat tilikaudesta toiseen erittäin suuria, minkä johdosta olisi mielenkiintoista tietää, mitä nämä erät sisältävät.

6.2 Tuloslaskelma

Seuraavaksi käsitellään kululajikohtaista tuloslaskelmaa. Ennen kuin lähdetään käsittelemään kululajikohtaisia tuloslaskelmakaavassa esiintyviä eriä, esitetään alapuolella kululajikohtaisen tuloslaskelman rakenteen kuva.

Kuva 2 Kululajikohtaisen tuloslaskelman rakenne (Salmi 2006, 33)

Kuvasta 2 huomataan, kuinka säännöllisen liiketoiminnan tuotoista päästään tilikauden voitto/tappio riville. Seuraavaksi lähdetään tarkastelemaan kuvassa esiintyviä eriä samassa järjestyksessä kuin ne on kuvassa esitetty.

Liikevaihto

Yrityksen pääasiallisesta toiminnasta kertyviä myyntituottoja nimitetään liikevaihdoksi. Liikevaihto saadaan, kun yrityksen myynnistä vähennetään annetut alennukset sekä arvonalisävero ja muut mahdolliset myynnin määrään perustuvat verot. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Liikevaihdon merkitys korostuu monissa yritystä kuvaavissa tiedoissa. Tunnuslukuja laskiessa liikevaihto toimii yhtenä osatekijänä. Saman toimialan yritysten markkinaosuuksia vertailtaessa liikevaihto toimii merkittävyyden mittana. Tämän lisäksi liikevaihdon tapahtumat muuttuvat eräänlaisina signaaleina ulkopuolisille henkilöille. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Liikevaihdon tapahtuneiden muutosten taustaa selvitetään yleensä suhteuttamalla liikevaihto sekä saman vuoden henkilöstökuluihin että materiaalit ja palvelut -kuluihin. Edellä mainitut kaksi erää edustavat yleensä yrityksen suurimpia menoeriä ja antavat samalla myös vastauksia seuraavanlaisiin kysymyksiin: Onko yritys onnistunut saavuttamaan saman liikevaihdon pienemmällä työvoimalla? Onko liikevaihdon kasvamisen yhteydessä muut erät kasvaneet samassa suhteessa kuin liikevaihto? (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Liikevaihdon kasvua pidetään lähtökohtaisesti onnistumisen merkinä. Liikevaihdon kasvusta huolimatta yritysten tulisi verrata kasvua aikaisempien vuosien kasvuun sekä alalla toimiviin yrityksiin. Vasta tämän jälkeen voidaan tehdä päätelmiä, onko kasvu ollut riittävää vai ei. Liian nopeasti kasvanut liikevaihto on osoittautunut yhdeksi konkurssin uhan merkiksi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Liiketoiminnan muut tuotot

Erässä Liiketoiminnan muut tuotot esitetään sellaiset tuotot, jotka eivät synny yrityksen varsinaisen liiketoiminnan ansiosta, vaan ovat luonteeltaan toistuvia ja hyvin lähellä varsinaista liiketoimintaa. Tavanomaisesti tällaisia tuottoja edustavat vuokratuotot ja avustukset. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tämän lisäksi yritykset esittävät mielellään tässä kohdassa sellaisia tuottoja, jotka tulisi esittää luonteensa mukaisesti Satunnaisten tuottojen -rivillä, esimerkiksi pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saadut tuotot. Edellä mainitusta syystä tilinpäätöstä analysoivalla henkilöllä tulee aina olla varmuus siitä, mistä yrityksen esittämät liiketoiminnan muut tuotot ovat syntyneet. Sellaisissa tilanteissa, joissa niiden sisältöä ei saada selvitettyä, on ne syytä käsitellä satunnaisina tuottoina, jolloin ne eivät pääse vaikuttamaan analysoitavan yrityksen tulokseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Materiaalit ja palvelut

Kohdassa Materiaalit ja palvelut esitetään kaikki sellaiset ostot, jotka liittyvät yrityksen myymiin tai vielä myymättä oleviin tavaroihin ja palveluihin tai tällaisten valmistamiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Alaerinä esitetään Ostot tilikauden aikana sekä Ulkopuoliset palvelut. Ostot tilikauden aikana -erään sisällytetään muun muassa raaka-ainekulut sekä myytäväksi hankittujen tavaroiden menot. Ulkopuoliset palvelut -erään sisällytetään työpitoiset kustannukset, jotka ovat sidoksissa välittömästi myyntiin tai myytävään hyödykkeeseen. Esimerkkinä urakoitsija on vuokrannut rakennustyömaalleen kaivinkoneen toisesta yrityksestä. Muut sellaiset ulkopuoliset palvelut, jotka eivät ole sidoksissa yrityksen myyntiin, kuten siivouspalvelut, tulee esittää luonteensa mukaisesti kohdassa Liiketoiminnan muut kulut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Varastojen muutokset

Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa on mahdollista esiintyä kahdenlaisia varastojen muutoksia. Ensimmäinen on Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos, joka esitetään heti liikevaihdon jälkeen. Toinen on Varastojen muutos, joka esitetään ryhmässä Materiaalit ja palvelut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varaston muutos -erä koskee ainoastaan yrityksiä, jotka harjoittavat valmistustoimintaa. Erään sisällytetään yrityksen itsensä jalostaman varaston muutos, jossa yritys on aloittanut valmistusprosessin (puolivalmisteet), tai saattanut valmistusprosessin loppuun (valmisteet). (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Varaston muutos -erä käsittelee yritykseen sellaisenaan hankitun vaihtomaisuusvaraston muutosta. Teollisuusyrityksissä tällaisia varastoja edustavat raaka-aine- ja tarvikevarasto sekä kauppayritysten osalta tavaravarasto. Varaston muutoksen avulla korjataan yrityksen esittämää erää Ostot tilikauden aikana vastaamaan tilikauden myyntiä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksen lukijan kannattaa aina varmistaa, onko varastojen muutosten etumerkit esitetty oikein tilinpäätöksessä. Varasto on kasvanut, kun se esitetään plusmerkkisenä, ja vastaavasti miinusmerkkisenä esitettäessä varasto on pienentynyt. Varmistuksen varastojen muutoksen etumerkeille saadaan, kun tarkastetaan taseessa esitettyjen varastojen arvot. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Henkilöstökulut

Ryhmä Henkilöstökulut jakautuu kahteen alaryhmään: ensimmäinen on Palkat ja palkkiot, joka sisältää tilikaudelle kuuluvien yritysjohtoon ja työntekijöiden palkat sekä mahdolliset palkkiot, bonukset yms. Toinen alaryhmä on henkilösivukulut, joka jakautuu vielä kahteen alaerään: Eläkekulut ja Muut henkilösivukulut. Eläkekulut-erä sisältää vapaaehtoisten ja pakollisten eläkevakuutusmaksujen lisäksi kirjanpitovelvollisen itsensä maksamat eläkekulut. Palkkojen ja palkkioiden perusteella määräytyvät henkilösivukulut, kuten työttömyysvakuutusmaksut, esitetään Muut henkilösivukulut -erässä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Sellaisia henkilöstöstä aiheutuvia menoja, kuten koulutus, henkilöstölle tarjotut kahvit tai järjestetyt juhlat, ei sisällytetä yläpuolella mainittuihin eriin, vaan ne esitetään tuloslaskelmassa kohdassa Liiketoiminnan muut kulut. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Poistot ja arvonalentumiset

Ryhmä Poistot ja arvonalentumiset jakautuvat kolmeen alaryhmään: Suunnitelman mukaiset poistot, Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä ja Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset. Yleensä yritysten laa- timissa tilinpäätöksissä tässä kohdassa esiintyy ainoastaan erä Suunnitelman mukaiset poistot. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Suunnitelman mukaiset poistot esitetään yhtenä kokonaissummana yrityksen käyttöomaisuuteen kuuluvista eristä. Erään sisällytetään muun muassa rakennusten, koneiden ja kaluston, muiden pitkävaikutteisten menojen jne. tehdyt suunnitelman mukaiset poistot. Yritysten mahdollisesti tekemät yli- ja alipoistot esitetään otsakkeen Tilinpäätössiirrot alapuolella omana eränään Poistoeron lisäys tai vähennys. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksen lukijaa kiinnostavat sellaiset kysymykset, kuten millaista poistomenetelmää yritys on käyttänyt arvostaessaan käyttöomaisuuseriään ja kuinka suuret ovat poistot kyseisestä käyttöomaisuuserästä. Vastaukset edellä esitettyihin kysymyksiin saadaan lukemalla tilinpäätöstä koskevat liitetiedot, joissa yritykset joutuvat selventämään käyttöomaisuuden arvostusperiaatteitaan sekä esittämään käyttöomaisuuden erissä tapahtuneet muutokset tilikauden aikana. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Liiketoiminnan muut kulut

Erä Liiketoiminnan muut kulut sisältää kaikki sellaiset kulut, joille ei ole varattu omaa erilliserää tai -ryhmää tuloslaskelmassa, esimerkkeinä sähkö, vuokrat, edustuskulut, markkinointi ja myynnin edistäminen, polttoaineet ja vakuutukset. Liitetiedoissakaan yritykset harvemmin selventävät, mitä kuluja Liiketoiminnan muut kulut sisältävät. Tämä aiheuttaa sen, että tilinpäätöksen lukija joutuu yleensä luottamaan yrityksen tilinpäätöksessä esitettyyn lukuun. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Liikevoitto (-tappio)

Tilinpäätöksiä analysoitaessa erän Liikevoitto (-tappio) merkitys korostuu. Sitä hyödynnetään tunnuslukujen laskennassa sekä yritysten välisessä vertailussa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Erä Liikevoitto (-tappio) kertoo, kuinka yritys on onnistunut varsinaisessa toiminnassaan ilman rahoituksellisia eriä. Liikevoiton on aina oltava vähintään positiivinen luku, jotta voidaan puhua edes toiminnan jonkinlaisesta onnistuneisuudesta. Eri asiana voidaan pitää sitä, riittääkö liikevoitto kattamaan rahoituksesta johtuvat erät ja täyttämään vielä omistajien tarpeet. Liiketappio-tilanteissa vastaavasti yhtiön toimintaa tulisi kyseenalaistaa ja miettiä, löytyisikö mahdollisesti ylisuuria kulueriä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Rahoitustuotot ja -kulut

Erä Rahoitustuotot ja -kulut on eritelty tuloslaskelmakaavassa erityisen tarkasti, jotta saadaan selville, kohdistuvatko rahoituserät saman konsernin yrityksiin vai muihin tahoihin. Rahoitustuottojen ja -kulujen alaryhminä esitetään seuraavat erät: Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä, Tuotot osuuksista omistusyhteisyrityksistä, Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista, Muut korko- ja rahoitustuotot, Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista, Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista sekä viimeisenä Korkokulut ja muut rahoituskulut. (Salmi 2006, 54.)

Tilinpäätöksen lukija pystyy rahoituseriä arvioimalla ottamaan kantaa, kuinka yritys on hankkinut rahoitustaan ja minne se on sijoittanut varojaan. Rahoituserien tarkan erittelyn ansiosta pystytään vielä erikseen arvioimaan yritykseen ja konserniin liittyviä rahoitusriskejä. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Voitto ennen satunnaisia eriä

Välituloksena esitettävässä Voitto ennen satunnaisia eriä otetaan huomioon liiketoiminnan kulut ja rahoituksesta johtuvat erät. Erää pidetään yleensä viimeisenä vertailukelpoisena rivinä tuloslaskelmassa eri vuosien ja eri yritysten välillä. Tämän jälkeen tuloslaskelmassa esitettävien rivien tuotot ja kulut eivät liity enää säännölliseen ja jatkuvaan liiketoimintaan. (Salmi 2006, 55.)

Satunnaiset erät

Ryhmässä Satunnaiset erät esitetään erikseen omina riveinä tuotot ja kulut. Yleisimmät Satunnaisissa erissä esitettävät tapahtumat ovat pysyvien vastaavien hyödykkeistä syntyneet myyntivoitot tai -tappiot sekä konserniavustukset, jotka tulee aina esittää Satunnaisissa erissä. Satunnaisissa erissä esitettävillä tapahtumilla tyypillisiä piirteitä ovat poikkeavuus kirjanpitovelvollisen tavanomaisesta toiminnasta, kertaluonteinen tapahtuma ja tapahtuman olennaisuus muihin tilikauden tapahtumiin nähden. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksen analysoimista auttaa se, että yritysten tulee liitetiedoissaan eritellä satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin kirjatut erät. Tämän jälkeen jokainen lukija voi tehdä omat johtopäätöksensä, onko kyseisillä erillä vaikutusta yrityksen toimintaa arvioitaessa ja pitäisikö esitetty erä käsitellä jossakin muussa kohdassa tuloslaskelmaa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Välituloksena esitettävä Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja kertoo säännöllisen liiketoiminnan ja satunnaisten tapahtumien tuloksen ennen kuin sitä lähdetään suunnittelemaan verotuksen ja voitonjaon näkökulmasta. Tilinpäätöksen analysoijan kannalta tämän rivin merkitys on hyvin vähäinen, koska erä sisältää jo satunnaisten tapahtumien vaikutuksen. (Salmi 2006, 55.)

Tilinpäätössiirrot

Ryhmä Tilinpäätössiirrot sisältää kaksi alaryhmää, jotka ovat vapaaehtoiset varaukset ja poistoero. Vapaaehtoisten varausten tekeminen ja hyväksyminen verotuksessa on sidoksissa yhtiömuotoon. Osakeyhtiöllä verotuksessa hyväksyttävät vapaaehtoiset varaukset ovat vähentyneet viime aikoina. Poistoero syntyy tilanteissa, kun yritys tekee suunnitelman mukaisia poistoja isommat tai pienemmät poistot. Sellaisten yritysten, joiden suunnitelman mukaisten poistojen perusteena käytetään verotuksessa hyväksyttäviä maksimipoistoja, eivät voi lainkaan kirjata poistoeroa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätössiirtojen tekemisen perusteena on ainoastaan yrityksen verotuksellisen tuloksen järjestely. Vapaaehtoiset varaukset ja poistoero eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia, ellei niitä ole vähennetty myös kirjanpidossa. Tilinpäätöstä analysoitaessa tilinpäätössiirroista on syytä erottaa laskennallisen verovelan osuus, josta kerrottiin enemmän alaotsikon 6.1.2 Taseen vastattavaa alapuolella esitettävässä Tilinpäätössiirtojen kertymät -kohdassa. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Verot

Tuloverot-kohdassa esitetään alaerinä Tilikauden verot ja Laskennalliset verot. Tilikauden verot sisältävät yrityksen tilikauden tuloksen perusteella määräytyvät suoriteperusteiset verot. Laskennalliset verot -kohdassa esitetään verovelat ja -saamiset, jotka liittyvät kirjanpidon ja verotuksen jaksotuseroihin ja arvotuseroihin. Laskennallisten verojen toteutumiseen liittyy aina pieni epävarmuus. Ongelmalliseksi tilinpäätöksen tekee lukijan kannalta se, että monet yritykset esittävät kuitenkin laskennalliset verot tuloverojen yhteydessä. Tällöin lukijan tulee katsoa tilinpäätöksen liitetiedoista, onko taseen puolella toiminut vastaeränä siirtovelat vai siirtosaamiset. Tämän avulla laskennalliset verot voidaan erottaa tuloveroista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilinpäätöksissä saattaa esiintyä tilanteita, joissa yritys ei ole lainkaan maksanut veroja, vaikka tilikausi on ollut voitollinen. Tällaisissa tilanteissa yrityksellä on jäänyt edellisiltä vuosilta verotuksessa vahvistettuja tappioita käyttämättä.

Kirjanpitoasetuksen tuloslaskelmakaavasta löytyy vielä omana eränä Muut välittömät verot, johon sisällytetään yleensä yhteisölle määrätty varallisuusvero. Koska varallisuusveroa ei enää määrätä Suomessa, erän esiintyminen tuloslaskelmissa on harvinaista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2008.)

Tilikauden voitto (tappio)

Viimeisenä rivinä tuloslaskelmassa esitettävä Tilikauden voitto (tappio) kertoo sen, mitä on jäänyt jäljelle, kun kaikki tilikauden tuotot ja kulut on otettu huomioon. Tämän viimeisenä rivinä esitetyn voiton tai tappion vaikutus tulee näkymään suoraan yrityksen omassa pääomassa, jonka yhteydessä yhtiön nettovarallisuuskin muuttuu. Tämän lisäksi olisi syytä muistaa, että kysymyksessä on virallinen tulos, joka voi pitää sisällään satunnaisia eriä tai tilinpäätösjärjestelyistä johtuvia tapahtumia. Tällöin ei voida puhua aina jatkuvan ja säännöllisen liiketoiminnan tuloksesta. (Salmi 2006, 57.)

Omistajien vuoro tulee aina viimeisenä niin kuin tuloslaskelmassakin. Tilikauden voitto ja tappio -rivi kertoo sen, kuinka paljon omistajille on jäänyt tilikauden toiminnasta. Tämän jälkeen omistajat voivat tehdä johtopäätöksiä seuraavanlaisista kysymyksistä. Paljonko jaetaan voittoa? Paljonko tilikauden voitosta jätetään kasvattamaan yhtiön omaa pääomaa? Kuinka tilikauden tappio käsitellään? (Salmi 2006, 57.)

Polar 2000 Oy:n tuloslaskelmien kommentointi

Seuraavaksi arvioidaan Polar 2000 Oy:n tasekirjojen (1.11.2004–31.10.2005; 1.11.2005–31.10.2006; 1.11.2006–31.10.2007; 1.11.2007–31.10.2008.) perusteella tuloslaskelmia vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä käydään jokainen vuosi yksitellen läpi ja nostetaan sieltä huomionarvoisia asioita esille. Tämän jälkeen arvioidaan kaikki neljä vuotta kokonaisuutena.

Vuosi 2005

Yhtiö on muuttanut vuonna 2005 arvopaperikaupan käsittelyn kirjanpidossa. Vuodesta 2005 lähtien yhtiö käsittelee arvopaperikauppaa osana pääasiallista liiketoimintaa, jolloin arvopapereiden myynnit esitetään liikevaihdossa ja arvopapereiden ostot kohdassa Ostot tilikauden aikana.

Varastojen muutosta tarkasteltaessa taseen avulla nähdään, että aineet ja tarvikevarasto on kasvanut n. 190 000 €. Arvopaperikaupan käsittelyn muutos kirjanpidossa on taseen puolella aiheuttanut sen, että ne esitetään myöhemmin vaihto-omaisuuden alueränä. Vertaamalla vuoden 2005 Muun vaihto-omaisuuden kohdalla esitettyjä arvopapereita vuoden 2004 Osakkeet ja osuudet -kohtaan huomataan, että arvopaperivarasto on vähentynyt n. 157 000 €. Näiden tietojen perusteella voidaan todeta, että Polar 2000 Oy:n varastojen muutoksesta esitetty luku on hyvin lähellä todellisuutta eikä jatkotoimenpiteisiin ole aihetta.

Vuosi 2006

Yhtiön esittämässä tuloslaskelmassa on kolme kohtaa, jotka herättävät huomiota tuloslaskelmaa ja tasekirjaa silmäiltäessä. Ensimmäinen on tuloslaskelmassa henkilösivukulujen alapuolella esitettävät Eläkekulut ja Muut henkilösivukulut. Tarkastelemalla yhtiön esittämiä liitetietoja henkilöstön ja toimielinten jäsenten osalta huomataan, että siellä on esitetty Eläkekulujen ja Muut henkilösivukulujen kohdassa eri summat kuin tuloslaskelmassa. Liitetiedoissa esitetty kokonaissumma kuitenkin täsmää tuloslaskelmassa esitettyihin henkilösivukulujen yhteissummaan.

Toinen huomiota herättävä on Muut korko- ja rahoitustuotot -kohdassa esitettävä miinusmerkkinen luku. Vertaamalla pankkitilin saldoa ja edellisen tilikauden Muut korko- ja rahoitustuotot -kohtaa herää kysymys, onko yhtiö esittänyt vahingossa luvun vääränä etumerkkinä vai onko tilille kirjattu vääriä vientejä.

Kolmantena voidaan mainita Satunnaisten erien kohdassa esitettävä satunnaiset kulut, josta pitäisi olla liitetiedoissa maininta.

Yläpuolella esitettyjen huomioiden luvut ovat merkitykseltään hyvin pieniä, mutta herättävät mielenkiintoa tilinpäätöksen laatijan ja tilintarkastajan huolellisuutta kohtaan.

Vuosi 2007

Tuloslaskelmasta tehtävät havainnot ovat hyvin samanlaiset kuin vuonna 2006. Yhtiön esittämässä tuloslaskelmassa henkilösivukulujen summat eivät täsmää liitetiedoissa ilmoitettuihin. Erona edelliseen vuoteen on se, että vuoden 2007 henkilösivukulujen kokonaissumma ei täsmää tuloslaskelmassa ja liitetiedoissa esitettyyn. Samanlainen virhe löytyy toimintakertomusta koskevista liitetiedoissa, joissa on ilmoitettu liikevaihdoksi eri summa kuin tuloslaskelmassa. Satunnaisten erien kohdalla ilmoitettu Satunnaisten kulujen summa on huomattavasti isompi kuin vuonna 2006, eikä siitä ole tälläkään kertaa mainintaa liitetiedoissa.

Vuosi 2008

Yhtiön tilikausi vuonna 2008 on ollut huomattavasti muita vuosia parempi. Tarkastelemalla kulueriä suhteutettuna liikevaihtoon huomataan, että ainoastaan suunnitelman mukaiset poistot ovat kasvaneet merkittävästi muihin vuosiin nähden. Suunnitelman mukaisten poistojen kasvamisen syynä voidaan pitää sitä, että yhtiö on käsitellyt vuonna 2007 ja vuonna 2008 rakennusten perusparannusmenojen poistot eri tavalla. Vuonna 2007 poistoprosentti on ollut 2 ja vuonna 2008 vastaavasti 25 prosenttia. Herää kysymys, miksi yritys on käsitellyt perusparannusten poistot eri tavalla näiden vuosien välillä. Tämän lisäksi on mahdoton mennä sanomaan, kohdistuvatko rakennuksen perusparannusmenot rakennukseen, jolloin niistä saadaan tehdä enintään 4 %:n poisto, vai liittyvätkö ne rakennuksen ainesosiin, esimerkiksi ilmastointilaitteet, jolloin niistä saadaan tehdä elinkeinoverolaissa maksimipoistoina 25 %.

Vuodet 2005–2008

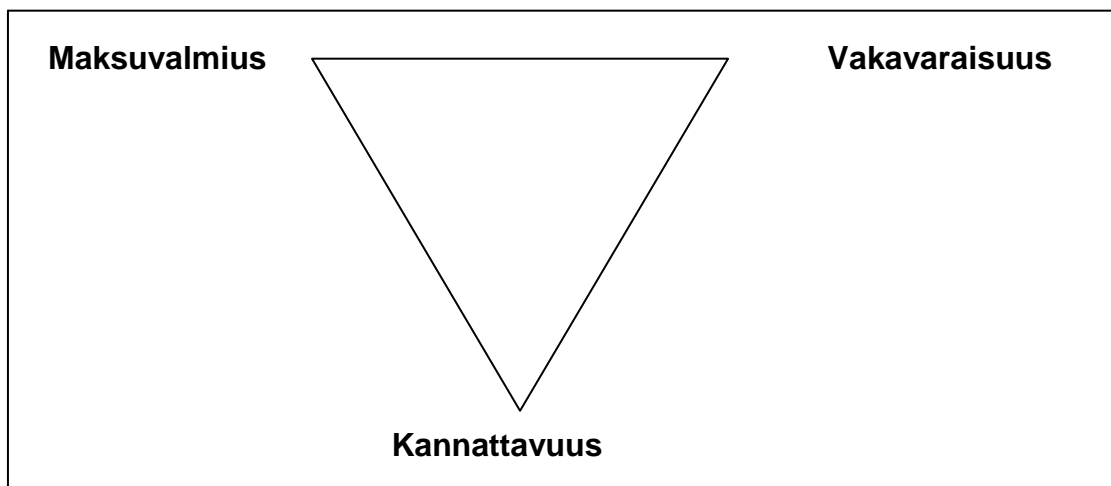
Tarkastelemalla yhtiötä koko tarkasteluajanjaksolta saadaan yhtiöstä erittäin myönteinen kuva. Jokainen tilikausi on ollut voitollinen ja vuosi 2008 on ollut erittäin onnistunut lukuun ottamatta arvopapereiden ja rahastojen romahtamista. Yhtiön liikevaihto on pysynyt vuodet 2005–2007 lähes samana ja vuonna 2008 liikevaihto on kasvanut lähes 15 % muihin vuosiin nähden. Tarkasteluajanjakson aikana arvopaperikaupan osuus liikevaihdosta on laskenut tasaisesti. Liikevaihdon kasvun selittää yhtiön onnistuminen sähköurakoinnissa. Yhtiön kuluissa liikevaihtoon nähden tarkasteluajanjaksolla ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Materiaalit ja palvelut ovat muodostaneet vuotuisista kuluista noin 45 % ja henkilöstökulut lähes 40 %, joten muiden kulujen osuus on ollut minimaalinen.

Yhtiön tekemät suunnitelman mukaiset poistot on jaksotettu vakavaraisella tavalla, jolloin ne ovat riittäneet kattamaan vuotuiset investoinnit. Rahoituksen osalta voidaan todeta, että yhtiö ei ole ainakaan riippuvainen ulkopuolisesta rahoituksesta, mikä huomataan minimaalisina korko- ja rahoituskuluina.

Yksittäisten vuosien osalta nostetut asiat koskevat lähinnä tilintarkastajan ja tilinpäätöksenlaatijan huolellisuutta. On nähtävissä, että tilintarkastaja ei hirveästi vertaa tuloslaskelmassa esitettyjä lukuja liitetiedoissa esitettyihin, vaan olettaa, että tilinpäätöksenlaatija on tarkistanut kyseiset kohdat.

7 TUNNUSLUKUJEN LASKENTA JA TULKINTA

Tilinpäätöksen analysoijan tulee ennen tunnuslukujen valitsemista tehdä päätös, tarkastellaanko yritystä kokonaisuudessaan vai jostakin tietystä näkökulmasta (Laitinen 1992, 212). Terveyskolmion avulla pystytään havainnollistamaan yrityksen taloudellisia perusedellytyksiä, jotka ovat kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus (Laitinen 1996a, 22).

Kuvio 1 Terveyskolmio ja sen osatekijät (Laitinen 1996a, 22)

Kuviosta 1 huomataan, kuinka terveyskolmio seisoo kannattavuuden varassa. Tämä sama pätee ainakin yrityksen liiketoiminnassa, jonka tulee olla pidemmällä aikavälillä kannattavaa, jotta pystytään takaamaan yrityksen riittävä maksuvalmius ja vakavaraisuus. Kun kannattavuus on kunnossa, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tasapaino unohtuu helposti. Yrityksen johto alkaa tässä vaiheessa mahdollisesti keskittyä liikaa haluttuihin näkökulmiin, jolloin koko kolmion tasapaino häviää aiheuttaen yleensä yritykselle jonkinlaisia vaikeuksia. Neljäs näkökulma, jota kolmio ei esitä, on **kasvu**. Kasvu on erittäin vaarallinen näkökulma monessakin mielessä. Turvallisin tapa lisätä yrityksen kasvua on sitoa kasvu tulorahoituksen kertymiseen, jolloin yritys ei ylivelkaannu ja maksuhäiriöitä välttyttäisiin. (Laitinen 1996a, 22.)

Kun analyysoija on tehnyt päätöksensä yrityksen tarkastelutavasta, on aika valita tunnusluvut. Jokainen tilinpäätöksen analyysoija valitsee lähtökohtaisesti hieman erilaisia tunnuslukuja oman tarkastelunäkökulmansa vuoksi. Toinen syy, miksi analyysoijat päätyvät eri tunnuslukuihin on heidän mieltymyksensä käyttää vain tiettyjä tunnuslukuja. Tunnuslukujen valinnan tulisikin tapahtua siten, että niillä saadaan mitattua mahdollisimman tarkasti haluttua kohdetta ja ne olisivat yhte-yksissä talouden eri osa-alueisiin. Yleensä hyvä yleiskuva yrityksen taloudelli-sesta tilasta saadaan valitsemalla yhteensä 5–7 tunnuslukua, jotka koostuvat talouden eri osa-alueista. Yksittäisiä osa-alueita voidaan tarkastella 2–3 tun-nusluvun avulla. Parempi hyöty kuitenkin saavutetaan, kun yritystä tarkastellaan kaikista talouden näkökulmista. Analyysoijan halutessa painottaa tiettyä näkö-kulmaa hänen tulee valita sellaiset tunnusluvut, jotka ovat yhteyksissä kysei-seen osa-alueeseen ja mahdollisesti valita muutama ylimääräinen tunnusluku lisää kyseiseltä alueelta. Tunnuslukuja ei kuitenkaan kannata valita liikaa, kos-ka se johtaa siihen, ettei analyysoija pysty hallitsemaan valitsemiaan tunnusluku-ja ja koko analysoinnin hyöty menetetään. (Laitinen 1992, 212.)

Seuraavaksi tarkastellaan Polar 2000 Oy:tä neljästä talouden perusnäkökul-masta omina alalukuinaan, jotka ovat kannattavuus, maksuvalmius, vakavarai-suus ja kasvu. Valittujen tunnuslukujen avulla on tarkoituksena saada yhtiön taloudellisesta tilanteesta mahdollisimman hyvä yleiskuva. Tunnuslukujen las-kennan helpottamiseksi liitteessä 1 esitetään Polar 2000 Oy:n Oikaistu tase ja liitteessä 2 Oikaistu tuloslaskelma. Yhtiön tase- ja tuloslaskelmiin ei ole tehty mitään oikaisuja, koska kohdeyrityksellä ei ollut oikaisutarvetta.

7.1 Kannattavuus

Tarkasteltaessa yrityksiä pidemmällä aikavälillä nousee kannattavuus yrityksen elinehdoksi. Kannattavuutta voidaan mitata absoluuttisilla ja suhteellisilla mitta-reilla. Absoluuttisen kannattavuuden mittareita edustavat muun muassa käyttö-kate ja nettotulos. Suhteellisen kannattavuuden mittareita edustavat vastaavasti oman pääoman tuotto prosentti ja sijoitetun pääoman tuotto prosentti. (Niskanen & Niskanen 2004, 112.)

Tilinpäätösanalyysissä kannattavuutta tarkastellaan koko yrityksen tasolla, ja tunnusluvut mittaavat lähtökohtaisesti lyhyen aikavälin kannattavuutta. Pidemmän aikavälin tarkastelu toteutetaan vertailemalla yrityksen tunnusluvun kehittymistä useamman tilikauden aikana. (Niskanen & Niskanen 2004, 112.) Seuraavaksi käydään läpi ensin absoluuttista kannattavuutta kuvaava tunnusluku nimeltä Käyttökateprosentti, minkä jälkeen siirrytään suhteellista kannattavuutta kuvaavaan oman pääoman tuotto prosenttiin.

7.1.1 Käyttökate

Käyttökate kuvaa yrityksen säännöllisestä toiminnasta syntyvää tulosta, jota ei enää esitetä virallisessa tuloslaskelmassa välituloksena (Yritystutkimusneuvottelukunta ry 2005, 55). Säännöllisestä toiminnasta kertyneillä tuloilla on pystyttävä pitkällä aikavälillä hoitamaan mahdolliset investoinnit ja vieraan pääoman korot sekä tyydyttämään omistajien osingonjakotarpeet. (Balance consulting.)

Siitä huolimatta, vaikka käyttökate ei enää esitetä virallisessa tuloslaskelmassa välituloksena, se olisi syytä laskea yritystä analysoitaessa. Käyttökate saadaan laskettua, kun tuloslaskelmassa esiintyvään Liikevoitto (-tappio) riviin lisätään sitä ennen tuloslaskelmassa olevat poistot ja arvonalentumiset. (Yritystutkimusneuvottelukunta ry 2005, 55.)

Kun käyttökate on laskettu, voidaan yrityksestä laskea käyttökateprosentti. Alapuolella esitetään käyttökateprosentin laskentakaava:

$\text{Käyttökate-\%} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100 \% \quad (1) \text{ (Laitinen 1992, 197)}$
--

Käyttökateprosentti mittaa liikevaihtoon suhteutettua tuottomäärää, joka yritykselle jää liikevaihdosta lyhytvaikutteisten kulujen vähentämisen jälkeen (Laitinen 1992, 197).

Tunnuslukuna käyttökateprosenttia hyödynnetään ainoastaan yritystä tutkiessa ja vertailemalla sitä saman toimialan yrityksiin. Saman toimialan sisälläkin vertailukelpoisuutta heikentää se, että yritykset joko omistavat tuotantovälineensä itse tai ovat vuokranneet ne kokonaan tai osittain. Kun yritys omistaa tuotantovälineet itse, siitä aiheutuvat kulut näkyvät tuloslaskelmassa poistoina ja rahoituskuluina käyttökateen jälkeen. Jälkimmäisessä tilanteessa vastaavasti kulut on jo sisällytetty liiketoiminnan muihin kuluihin ennen käyttökateä. (Yritystutkimusneuvottelukunta ry 2005, 55–56.)

Käyttökateprosentin tunnusluvulle ei ole annettu mitään yleispätevää tavoitearvoa. Yritystutkimusneuvottelukunta on kuitenkin tutkinut eri toimialoja ja havainnut käyttökateprosentin asettuvan yleisesti seuraaviin vaihteluväleihin (Yritystutkimusneuvottelukunta ry 2005, 56):

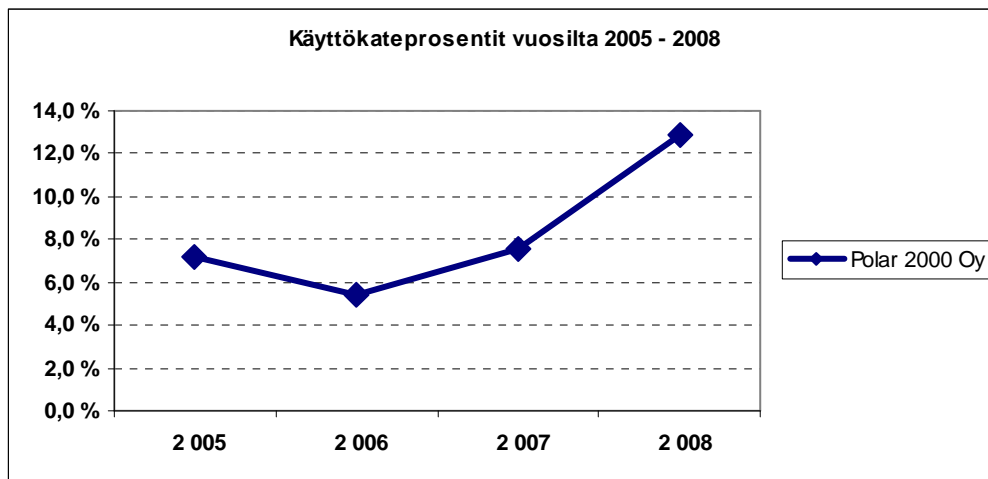
- teollisuus 10–25 %
- palvelu 5–15 %
- kauppa 2–10 %

Polar 2000 Oy:n Käyttökateprosentti

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n käyttökateprosentteja vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä esitetään taulukko, josta nähdään, mistä tiedot on saatu, ja tämän jälkeen esitetään kuvio tunnusluvun kehittymisestä. Taulukon 2 käyttökateen ja liikevaihdon arvot on otettu suoraan liitteestä 2. Tämän jälkeen käyttökate jaetaan liikevaihdolla ja kerrotaan 100:lla, minkä jälkeen saadaan käyttökateprosentti.

Taulukko 2 Polar 2000 Oy:n käyttökateprosentit vuosilta 2005–2008

Vuosi	2005	2006	2007	2008
Käyttökate (€)	401 845	276 991	425 660	853 844
Liikevaihto (€)	5 579 081	5 093 720	5 614 328	6 629 146
Käyttökate-%	7,2 %	5,4 %	7,6 %	12,9 %

Kuvio 2 Polar 2000 Oy:n käyttökateprosentit vuosilta 2005–2008

Kuvasta 2 huomataan, kuinka Polar 2000 Oy:n käyttökateprosentteissa on kaksi poikkeuksellista vuotta, jotka ovat 2006 ja 2008. Molempien vuosien poikkeamat johtuvat liikevaihdossa tapahtuneista muutoksista.

Yhtiön säännöllisestä toiminnasta aiheutuneet kulut pysyvät koko tarkasteluajanjakson samoina suhteessa liikevaihtoon. Tämä vahvistaa aiemmin esitettyä väittämää, että yhtiön käyttökateprosentin muutokset johtuvat liikevaihdossa tapahtuneista muutoksista.

Yhtiön toimiala osuu palvelu- ja teollisuusalan väliin, ja voidaan todeta, että käyttökateprosentti on ollut koko tarkasteluajanjakson hyvällä tasolla. Myöhemmin nähdään, kuinka käyttökateen määrän nousulla ja laskulla on merkitystä muihin talouden osa-alueisiin ja niistä laskettaviin tunnuslukuihin. Vaikutus tullaan näkemään selvimmin rahoitustulosprosentin ja oman pääoman tuotto prosenttia kuvaavissa tunnusluvuissa.

7.1.2 Oman pääoman tuotto prosentti

Oman pääoman tuotto prosentti kuvaa sitä, kuinka yritys on onnistunut täyttämään omistajan tuottovaatimuksen hänen antamalleen pääomalle. Näkökulma rajoittuu tällöin omistajan pääomapanokseen ja sillä saatuun tuottoon. (Salmi 2006, 164.)

Seuraavaksi alapuolella esitetään oman pääoman tuotto prosentin laskenta kaava:

$$\frac{\text{Nettotulos}}{\text{Oma pääoma keskimäärin tilikauden aikana}} \times 100 \% \quad (2) \text{ (Salmi 2006,164)}$$

Yläpuolella esitetyssä kaavassa nettotulos jaetaan Omalla pääomalla keskimäärin tilikauden aikana. Nettotulos kertoo, kuinka paljon yrityksen säännöllisen ja jatkuvan liiketoiminnan tulos lisää omaa pääomaa. Kaikkea pääomaa, joka ei ole vierasta, voidaan ajatella omana pääomana. Tällöin mukaan luetaan tilin päätössiirtojen kertymät verovelalla vähennettynä. (Salmi 2006, 164.)

Oman pääoman tuotto prosentin tavoitetaso määrittävät yrityksen omistajat. Lähtökohtana kuitenkin on, että tavoitetaso tulee olla korkeampi kuin vieraasta pääomasta maksettava korot. Syy tähän on yksinkertainen: omistajat ovat aina velkojiaan huonommassa asemassa yrityksen joutuessa konkurssiin tai liiketoimintaa lopetettaessa. (Salmi 2006, 164-165.)

Ilari Salmi (2006, 165) esittää yritystutkimusneuvottelukunnan suuntaa antavan asteikon oman pääoman tuotto prosentille:

- ≥ 20 % hyvä
- 10–19 % tyydyttävä
- < 10 % heikko

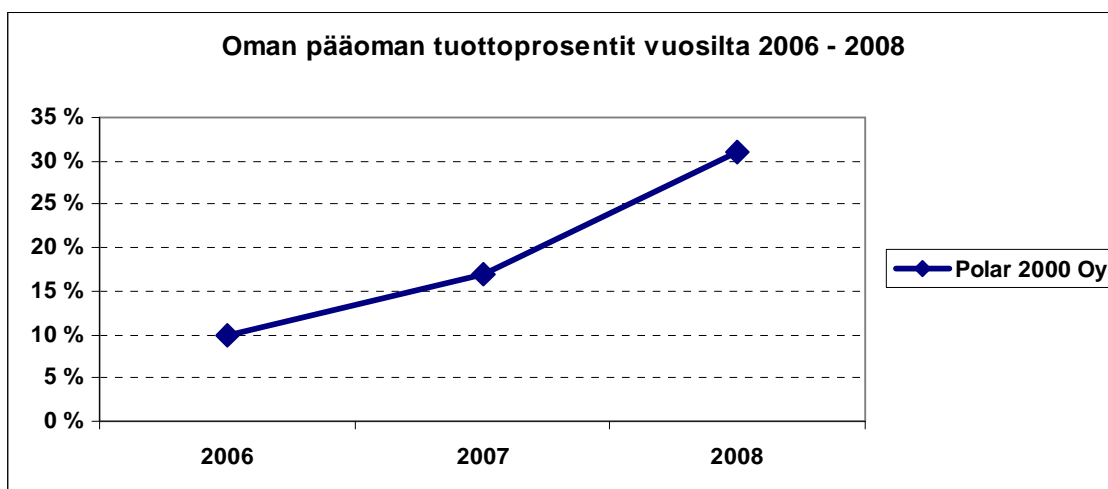
Yrityksillä on erilaisia keinoja, joilla ne halutessaan pystyvät vaikuttamaan oman pääoman tuotto prosenttiin. Hyvinä keinoina voidaan mainita koko pääoman kannattavuuden parantaminen ja neuvottelemine velkojien kanssa pienemmistä korkoprosenteista, jolloin vieraan pääoman kuluprosentti pienenee. Huonona keinona voidaan mainita vieraan pääoman kasvattaminen suhteessa omaan pääomaan. Tällaisissa tilanteissa yrityksen oma pääoma pienenee ja voi tuottaa omistajille suurenkin tuoton, mutta samalla se muodostaa erittäin vaarallisen riskitekijän, mikäli kannattavuus heikkenee. (Laitinen 1994a, 60.)

Polar 2000 Oy:n Oman pääoman tuotto prosentti

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n oman pääoman tuotto prosentit vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä esitetään taulukko, josta nähdään, mistä tiedot on saatu, ja tämän jälkeen esitetään kuvio tunnusluvun kehitymisestä. Taulukossa 3 yhtiön nettotulos on otettu suoraan liitteestä 2. Oma pääoma keskimäärin tilikauden aikana saadaan laskelmalla liitteestä 1. Esimerkki vuoden 2006 osalta: yhtiön oma pääoma on ollut vuonna 2005: 1 752 286 € ja 2006: 1 679 105 €, oikaistuksi pääomaksi saadaan siten $(1\,752\,286\,€ + 1\,679\,105\,€) / 2 = 1\,715\,696\,€$. Tämän jälkeen nettotulos jaetaan omalla pääomalla keskimäärin tilikauden aikana ja kerrotaan 100:lla, minkä jälkeen saadaan oman pääoman tuotto prosentti.

Taulukko 3 Polar 2000 Oy:n oman pääoman tuotto prosentit vuosilta 2006–2008

Vuosi	2006	2007	2008
Nettotulos (€)	176 858	288 808	591 985
Oma pääoma keskimäärin tilikauden aikana (€)	1 715 696	1 699 792	1 906 470
Oman pääoman tuotto prosentti	10 %	17 %	31 %

Kuvio 3 Polar 2000 Oy:n oman pääoman tuotto prosentit vuosilta 2006–2008

Kuviosta 3 huomataan, kuinka Polar 2000 Oy:n oman pääoman tuotto prosentti on ollut koko tarkasteluajanjakson nousujohteinen. Nousun selittää yhtiön käytökatteen määrän parantuminen tilikausittain, sillä oma pääoma keskimäärin tilikauden aikana on ollut koko tarkastelujakson lähes vakio.

Vuosina 2006 ja 2007 yhtiön oman pääoman tuotto prosentti on ollut tyydyttävällä tasolla ja nousi vuonna 2008 hyvälle tasolle. Kun tunnusluku pysyy yli 20 %:n tasolla, nettotuloksen tulisi olla vähintään 350 000 €, mikäli oma pääoma tilikauden aikana pysyisi keskimäärin 1 720 000 €:ssa.

7.2 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Kun yritys säilyy hengissä tilinpäätökseen saakka, voidaan todeta sen olevan jollakin tavalla maksuvalmis. Yleisesti ottaen kuitenkin yrityksen maksuvalmiudella tarkoitetaan kykyä hoitaa kaikki maksunsa ajallaan ja edullisimmalla mahdollisella tavalla. (Laitinen 1992, 200.)

Yritysten maksuvalmiutta voidaan lähestyä tarkastelemalla sitä kahdesta eri näkökulmasta: staattinen maksuvalmius ja dynaaminen maksuvalmius. Staattinen eli välitön maksuvalmius mittaa tietyn ajankohdan, tavallisesti tilinpäätöshetken maksuvalmiutta. Dynaaminen eli toiminnallinen maksuvalmius mittaa yrityksen tulorahoituksen riittävyyttä maksuvelvoitteidensa hoitamiseen. Erona staattiseen maksuvalmiuteen tarkastelun kohteena on taseen lisäksi tuloslaskelma tai myöhemmin käsiteltävä rahavirta. (Salmi 2006, 178.)

Tunnuslukuja ajatellen tilinpäätösanalyysissä pystytään mittaamaan yrityksen maksuvalmiutta vasta tilikauden päätyttyä. Mikä johtaa siihen, ettei tunnuslukujen avulla pystytä sanomaan yrityksen tämänhetkistä maksuvalmiutta, vaan ne antavat tietoa, kuinka yrityksen maksuvalmius on muuttunut tietyllä ajanjaksolla sekä millä tasolla yrityksen maksuvalmius on ollut viimeisessä tilinpäätöksessä. (Laitinen 1992, 200.)

Työssäni käsittelen ensin dynaamista maksuvalmiutta kuvaavaa tunnuslukua nimeltä Rahoitustulosprosentti, jonka jälkeen siirrytään staattista maksuvalmiutta kuvaavaan tunnuslukuun nimeltä Quick ratio.

7.2.1 Rahoitustulosprosentti

Tunnusluvun rahoitustulosprosentin tärkeyttä korostaa se, että tulorahoitus on yrityksen hengissäpitäjä. Rahoitustulosprosentin avulla mitataan, kuinka paljon yritykselle jää liikevaihdosta, kun siitä on vähennetty lyhytvaikutteiset menot sekä rahoituksen kulut ja verot. (Laitinen 1994a, 61.)

Seuraavaksi alapuolella esitetään Balance Consultingin ehdottama rahoitustulosprosentin laskentakaava:

+ Liiketulos + Poistot ja arvonalentumiset + Rahoitustuotot - Rahoituskulut - Välittömät verot <hr/> = Rahoitustulos	<div style="text-align: right;"> 100 X Rahoitustulos (3) <hr style="width: 50%; margin: 0 auto;"/> Liikevaihto </div>
---	---

Rahoitustulos voidaan laskea kahdella eri tavalla: yläpuolella esitetyn vasemman lohkon lukujen avulla tai oikaistusta tuloslaskelmasta nettotuloksen ja poistojen summana. Tämän jälkeen rahoitustulos jaetaan liikevaihdolla, jonka jälkeen saadaan yrityksen rahoitustulosprosentti. (Laitinen 1994a, 61.)

Rahoitustulosprosentin tulkinnan yhteydessä olisi hyvä seurata myös rahoitustuloksen absoluuttisen arvon kehittymistä. Molempien osalta ehdoton alaraja on nolla. Positiivinen rahoitustulosprosentti kertoo, että yritykselle on kertynyt tulo-rahoitusta, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi investointeihin ja velkojen lyhennyksiin. Negatiivinen rahoitustulosprosentti kertoo vastaavasti sen, ettei yritys ole onnistunut kattamaan kaikkia rahoituksen kuluja ja veroja pelkällä tulorahoituksellaan. Tässä vaiheessa viimeistään yrityksen johdon on ryhdyttävä heti toimenpiteisiin tulorahoituksen parantamiseksi. (Laitinen 1994a, 61.)

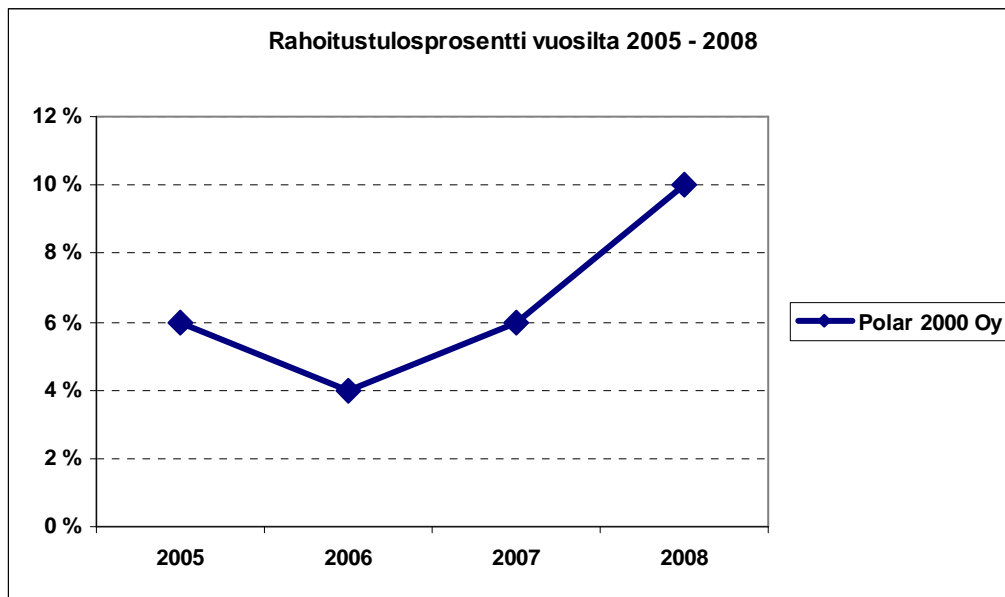
Yritykset pystyvät parantamaan omia rahoitustuloksiaan seuraavanlaisin keinoin: parantamalla käyttökatettaan joko liikevaihdon avulla, jolloin kulujen tulee pysyä ennallaan, tai vastaavasti karsimalla yrityksen kuluja. Kulujen karsimisessa on kuitenkin muistettava, että karsitaan ainoastaan sellaisia kuluja, jotka eivät heikennä yrityksen kilpailullisuutta. Joskus heikon rahoitustuloksen takana onkin yrityksen liiallinen kasvaminen. Yrityksen johto ei aina näe, että heikko käyttökate ei johdu yrityksen kannattavuudesta vaan liian nopeasta kasvutahdista. Tällöin yritysjohtoon tulee ainakin tilapäisesti rajoittaa kasvutavoitteitaan. Viimeisenä vaihtoehtona voidaan mainita yrityksen keskittyminen vero- ja rahoitussuunnitteluun, jolloin yleensä ainakin rahoituskulut pienenevät. (Laitinen 1996b, 29.)

Polar 2000 Oy:n rahoitustulosprosentti

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n rahoitustulosprosentteja vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä esitetään taulukko, josta nähdään, mistä tiedot on saatu, ja tämän jälkeen esitetään kuvio tunnusluvun kehittymisestä. Taulukon 4 tiedot on otettu liitteestä 2. Taulukon alkuosassa esitetään, kuinka rahoitustulokseen on päästy. Tämän jälkeen rahoitustulos jaetaan liikevaihdolla ja kerrotaan 100:lla, minkä jälkeen saadaan rahoitustulosprosentti.

Taulukko 4 Polar 2000 Oy:n rahoitustulosprosentit vuosilta 2005–2008

Vuosi	2005	2006	2007	2008
+ Liiketulos	368 930	248 787	389 957	804 438
+ Poistot ja arvonalentumiset	32 915	28 204	35 703	49 406
+ Rahoitustuotot	5 237	- 724	6 370	8 919
- Rahoituskulut	- 4 158	- 5 966	- 8 510	- 13 493
- Välittömät verot	- 94 607	- 65 239	- 99 009	- 207 879
= Rahoitustulos (€)	308 317	205 062	324 511	641 391
Liikevaihto (€)	5 579 081	5 093 720	5 614 328	6 629 146
Rahoitustulosprosentti	5,5 %	4,0 %	5,8 %	9,7 %

Kuvio 4 Polar 2000 Oy:n rahoitustulosprosentit vuosilta 2005–2008

Kuviosta 4 huomataan, kuinka yhtiön rahoitustulosprosentti on ollut nousujohteinen ja pysynyt koko tarkasteluajanjakson erittäin hyvällä tasolla. Tarkemmin tutkittaessa huomataan, että kuvio muistuttaa rakenteeltaan samanlaista kuin käyttökateprosentin kuvio. Syy, miksi rahoitustulosprosentti muistuttaa niin paljon käyttökateprosentin kuviota, on, että yhtiön poistot ja rahoituskulut ja -tuotot ovat olleet minimaalisia, minkä johdosta näiden kahden tunnusluvun ero muodostuu tilikaudelle kuuluvista veroista, joita käyttökateprosentissa ei oteta huomioon.

7.2.2 Quick Ratio

Quick ratiolla mitataan, kuinka yritys selviytyy lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudellaan (Laitinen 1994a, 63). Rahoitusomaisuudella tarkoitetaan yrityksen tase-erää, joka sisältää rahat ja pankkisaamiset, myyntisaamiset, lainasaamiset, ennakkomaksut, siirtosaamiset ja muut rahoitusvarat (Taloussanakirja).

Alapuolella esitetään Quick Ration laskentakaava:

$\frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakkomaksut}} \quad (4) \quad (\text{Salmi 2006, 180})$

Rahoitusomaisuus jaetaan lyhytaikaisella vieraalla pääomalla, josta on vähennetty saadut ennakkomaksut. Ennakkomaksut ovat todellisuudessa velkaa, mutta niitä ei normaalitilanteessa makseta takaisin, minkä takia ne vähennetään lyhytaikaisesta vieraasta pääomasta. Sellaiset yritykset, jotka käyttävät osatuloa, tulouttavat ennakkomaksunsa, jolloin ne eivät näy taseessa. (Salmi 2006, 180.)

Tunnuslukua tulkittaessa on hyvä muistaa, että se kuvaa vain tilinpäätöshetken tilannetta, joka saattaa olla normaalioloista poikkeava. Erkki K. Laitinen on antanut Quick Ratiolle kriittiseksi arvoksi 0,3–0,4 tilanteen mukaan. (Laitinen 1994a, 63.)

Yritystutkimusneuvottelukunta (2005, 66) on vastaavasti antanut Quick Ratiolle seuraavat ohjearvot:

- > 1 hyvä
- 0,5–1 tyydyttävä
- < 0,5 heikko

Toiset käyttävät staattista maksuvalmiutta kuvatessaan Quick ration tilalla Current ratiota. Current ratio eroaa Quick ratiosta siten, että rahoitusomaisuuden lisäksi mukaan luetaan vaihto-omaisuus. Näiden muodostamaa suhdetta verrataan lyhytaikaisiin velkoihin. Current ration tavoitearvoksi on esitetty 2, mutta sen käyttökelpoisuutta on moitittu, koska mukaan luetaan vaihto-omaisuus, jonka arvo on usein epäluotettava. Etenkin sellaiset yritykset, joissa on käynnistynyt epäonnistumisen kierre, vaihto-omaisuutta on yleensä runsaasti heikentyneen kysynnän ja siihen vielä sopeutumattoman tuotannon vuoksi. Tällaisissa tilanteissa current ratio antaa yrityksen maksuvalmiudesta liian hyvän kuvan, koska vaihto-omaisuutta on ainakin yleensä vaikeaa heti muuttaa rahaksi. (Laitinen 1994a, 63–64.)

Yritykset voivat parantaa quick ration arvoa kahdella eri tavalla, jotka ovat rahoitusomaisuuden kasvattaminen ja lyhytaikaisen vieraan pääoman pienentyminen (Laitinen 1994a, 64).

Rahoitusomaisuuden kasvattaminen voi tapahtua tietoisesti tai luonnollisesti yritystoiminnan kautta. Tietoisesti kasvattamisessa on varottava, ettei sitä kasvateta liikaa. Liiallisen kasvamisen yhteydessä esiintyy yleensä tilanteita, joissa yrityksen rahat eivät välttämättä saa kunnollista tuottoa, koska ne eivät ole tehokkaassa käytössä. Luonnollisesti yritystoiminnan kautta tapahtuneella tarkoitetaan sitä, että yritys tehostaa toimintojaan tai muuten parantaa tulorahoitustaan. (Laitinen 1994a, 64.)

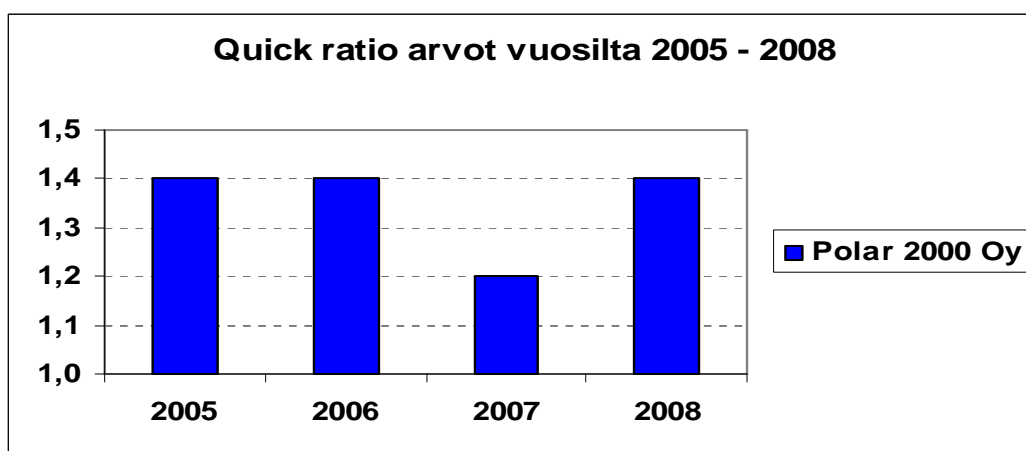
Lyhytaikaisen vieraan pääoman pienentyminen voidaan toteuttaa maksamalla lyhytaikaisia velkoja pois tai muuntamalla niitä pitkäaikaiseksi. Kun maksetaan lyhytaikaisia velkoja pois, se tulee tehdä tulorahoitusta parantamalla ja pitämällä samanaikaisesti rahoitusomaisuus ennallaan. (Laitinen 1994a, 64.)

Polar 2000 Oy:n Quick ratio

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n Quick ratio arvoja vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä esitetään taulukko, josta nähdään, mistä tiedot on saatu, ja tämän jälkeen esitetään kuvio tunnusluvun kehittymisestä. Taulukon 5 tiedot on otettu liitteestä 1. Taulukon alkuosassa esitetään, kuinka rahoitusomaisuuteen on päästy. Tämän jälkeen rahoitusomaisuus jaetaan lyhytaikaisella vieraalla pääomalla, minkä jälkeen saadaan Quick ratio.

Taulukko 5 Polar 2000 Oy:n quick ratio arvot vuosilta 2005–2008

Vuosi	2005	2006	2007	2008
+ Myyntisaamiset	943 537	673 593	791 911	1 715 364
+ Muut saamiset			65 000	677
+ Siirtosaamiset	13 235	33 211	5 553	64 875
+ Rahat ja rahoitusarvopaperit	362 681	170 596	136 409	23 896
= Rahoitusomaisuus (€)	1 319 453	877 400	998 873	1 804 812
Lyhytaikainen vieras pääoma (€)	917 735	616 954	817 128	1 253 739
Quick ratio	1,4	1,4	1,2	1,4

Kuvio 5 Polar 2000 Oy:n quick ratio arvot vuosilta 2005–2008

Kuviota 5 ja taulukkoa 5 tulkittaessa on hyvä palauttaa mieleen luvussa 6.1.3 Polar 2000 Oy:n taselaskelmien kommentointien yhteydessä esitetyt kommentit. Yhtiöllä näyttäisi olevan jonkinlainen käyttöpääoma:n hallintaongelma, jonka syyksi epäiltiin projektien epätasaista laskutusta tilikauden aikana.

Tämä vastaavasti johtaisi siihen, että yhtiöllä tulee kiire laskuttaa tilikauteen kuuluvat projektit. Tällainen ilmiö on hyvin tyypillinen alalla toimivilla yrityksillä. Vaikutukset näkyvät tilinpäätöshetkellä myyntisaamisten paisumisena ja pienempänä vaikutuksena mahdollisesti laskutuksen yhteydessä aiheutuvana arvonnlisäverovelkana, joka esitetään yleensä muut velat kohdassa.

Kuviosta 5 huomataan, kuinka Polar 2000 Oy:n quick ration arvot ovat olleet koko tarkasteluajanjakson hyvällä tasolla. Tästä huolimatta vuoden 2007 quick ration arvo on ollut muihin vuosiin nähden huonompi. Pudotukselle löytyy kolme merkittävää syytä. Ensimmäinen on muut velat -kohdan nouseminen. Siihen, mitä ne sisältävät, ei valitettavasti pystytä ottamaan kantaa yrityksestä saatujen tilinpäätöstietojen perusteella. Toinen on Rahat ja rahoitusarvopaperit -kohdassa tapahtunut suuri rahoitusarvopapereiden myynti. Viimeisenä voidaan mainita, että myyntisaamisten suhde liikevaihtoon tilinpäätöshetkellä on alimmillaan muihin vuosiin nähden.

Vastaavasti vuoden 2008 nouseminen tarkastelujakson alkuvuosien tasolle selittyy pelkällä myyntisaamisten määrällä. Myyntisaamiset ovat reilusti korkeammalla suhteessa liikevaihtoon tilinpäätöshetkellä kuin muina tarkasteluajanjakson vuosina. Todellisuudessa arvelisin yhtiön quick ration arvon olevan ykkösen molemmin puolin.

7.3 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Yrityksen vakavaraisuudella tarkoitetaan yleisesti ottaen rahoitusrakenteen terveyttä. Vakavaraisuutta voidaan tarkastella kahdesta eri näkökulmasta, jotka ovat staattinen vakavaraisuus ja dynaaminen vakavaraisuus. Staattisen vakavaraisuuden tunnusluvuilla tarkastellaan yrityksen pääomarakennetta. Mitä enemmän yrityksen omaisuuden arvo ylittää vieraan pääoman määrän, sitä parempi on staattinen vakavaraisuus. Staattisen vakavaraisuuden tunnusluvuista tarkastellaan yritysten omavaraisuusastetta. Dynaamisen vakavaraisuuden tunnusluvuilla tarkastellaan vastaavasti yrityksen takaisinmaksukykyä. Mitä paremmin yritykset pystyvät hoitamaan vieraan pääoman velvoitteet, sitä parempi on dynaaminen vakavaraisuus. Dynaamisen vakavaraisuuden tunnusluvuista tarkastellaan vieraan pääoman takaisinmaksuaikaa. (Laitinen 1996c, 10–12.)

7.3.1 Omavaraisuusaste

Yrityksen omavaraisuusaste mittaa, kuinka paljon yrityksen omaisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla (Salmi 2006, 168). Samalla se antaa liikkumavaraa myös mahdollisia tappioita ajatellen, sillä tuloslaskelmassa esiintyvä viimeinen rivi, Tilikauden voitto tai tappio, siirretään taseen oman pääomaan alaeräksi. Tästä syystä yritysten olisikin hyvä pitää pientä turvallisuusväliä omien omavaraisuusasteidensa kanssa, etteivät ne lähesty kriittisiä arvoja. Turvallisuusvälin ideana on, että yrityksellä olisi muutaman huonommankin vuoden aikana enemmän aikaa toipua niistä ja ryhtyä miettimään uudelleen yrityksen toiminnan suuntausta. (Laitinen 1994a, 66–67.)

Seuraavaksi alapuolella esitetään omavaraisuusasteen laskentakaava:

$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - Saadut ennakkomaksut}} \times 100$	(5) (Niskanen & Niskanen 2003, 131)
--	-------------------------------------

Yläpuolella esitettyssä laskentakaavassa oma pääoma suhteutetaan taseen loppusummaan. Niskanen & Niskanen (2003, 131) mukaan taseen loppusummasta vähennetään sellaiset saadut ennakot, joihin liittyvä keskeneräinen työ tai projekti sisältyy yrityksen vaihto-omaisuuteen.

Omavaraisuusasteen tunnusluvulle on annettu erilaisia ohjearvoja, esimerkiksi yrityksen toimialan mukaisesti. Yritykset, joiden toimiala on hyvin vakaa, tulevat toimeen pienemmälläkin vakavaraisuudella. Vastaavasti sellaisten yritysten, joiden toimialat ovat hyvin kausiluonteisia tai alalla muuten vallitsee kireä kilpailutilanne, joutuvat varautumaan korkeampiin vakavaraisuuden tasoihin. (Salmi 2006, 169.)

Erkki K. Laitinen (1994a, 67) on antanut omavaraisuusasteelle kriittiseksi arvoksi noin 10 %, jonka alle menevät arvot muodostavat yrityksen toiminnan vaaralliseksi, ja yksikin heikko vuosi voi ajaa yrityksen konkurssiin.

Yritystutkimusneuvottelukunta (2005, 62) on asettanut omavaraisuusasteen yleisiksi ohjearvoiksi seuraavat:

- hyvä > 40 %
- tyydyttävä 20–40 %
- heikko < 20 %

Onko omavaraisuusasteelle sitten olemassa mitään ylärajaa? Tähän kysymykseen on mahdoton antaa oikeaa vastausta. Talouslehdistö on joskus esittänyt, että yrityksen omavaraisuusasteen nouseminen yli 60 %:n kertoo yrityksen johdon aloitekyvyttömyydestä, ja vastaavasti yli 70 %:n tilanteissa yrityksen johtoa pidetään aivokuolleenä. Toisaalta korkean omavaraisuuden taustalla voi olla tilanne, jossa yritys on valmistautumassa suuriin investointeihin ja haluaa sitä kautta taata tulevaisuuden kasvumahdollisuudet. Myös omistajien motiivilla on merkitystä. Toiset omistajat rakastavat riskienottamista ja vastaavasti toiset arvostavat riskittömyyttä ja haluavat sitä kautta taata runsaat osingot. (Salmi 2006, 169.)

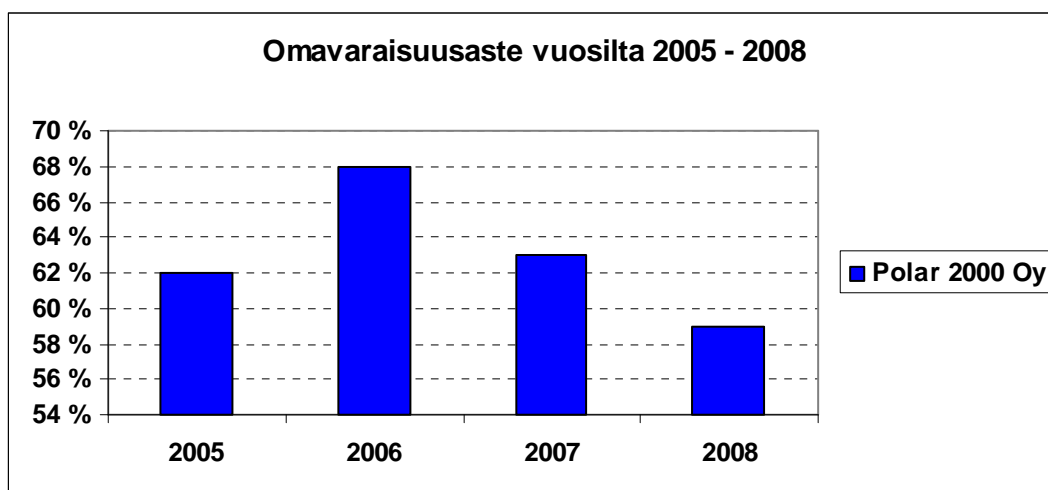
Yrityksillä on käytettävissään ainakin kolmenlaisia keinoja, joilla ne pystyvät parantamaan omavaraisuusastettaan. Ensimmäinen keino on parantaa kannattavuuttaan siten, että tilikauden tulos nousee ja vieraan pääoman määrä pysyy ennallaan. Toinen tapa on hillitä liiallista kasvua, jolloin yleensä yrityksen lisävelan tarve vähenee ja rahoitusrakennetta voidaan parantaa. Viimeisin keino on kaikkein yksinkertaisin, siinä yritykseen sijoitetaan lisää oman pääoman mukais- ta rahaa tai yrityksen omistajat nostavat vastaavasti pienempiä osinkoja. (Laitinen 1994a, 67–68.)

Polar 2000 Oy:n omavaraisuusaste

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n omavaraisuusastetta vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä esitetään taulukko, josta nähdään, mistä tiedot on saatu, ja tämän jälkeen esitetään kuvio tunnusluvun kehittymisestä. Taulukon 6 oma pääoma ja taseen loppusummat on otettu liitteestä 1. Tämän jälkeen oma pääoma jaetaan taseen loppusummalla ja kerrotaan 100:lla, minkä jälkeen saadaan omavaraisuusaste.

Taulukko 6 Polar 2000 Oy:n omavaraisuusasteet vuosilta 2005–2008

Vuosi	2005	2006	2007	2008
Oma pääoma (€)	1 752 286	1 679 105	1 720 478	2 092 461
Taseen loppusumma (€)	2 837 296	2 463 334	2 737 606	3 546 200
Omavaraisuusaste	62 %	68 %	63 %	59 %

Kuvio 6 Polar 2000 Oy:n omavaraisuusasteet vuosilta 2005–2008

Kuviosta 6 huomataan, että Polar 2000 Oy:n omavaraisuusaste on ollut koko tarkasteluajanjakson erittäin hyvä, mutta suunta on hieman laskeva. Laskevaa suuntausta selittävät seuraavaksi esitettävät syyt:

Yhtiön oma pääoma ei ole kehittynyt tarkasteluajanjakson aikana lukuun ottamatta viimeistä vuotta, jolloin yhtiö teki kahdenkertaisen tuloksen muihin vuosiin nähden. Se, miksi oma pääoma ei ole päässyt kehittymään, on johtunut yhtiön omistajien nostamista osingoista.

Vastaavasti yhtiön lyhytaikainen vieras pääoma on ollut keskimäärin seitsemän prosenttia korkeampi muina vuosina kuin vuonna 2006. Se, miksi lyhytaikainen vieras pääoma on ollut noin paljon alhaisempi vuonna 2006, johtuu yrityksen huonommasta menestyksestä muihin vuosiin nähden.

Yläpuolella esitettyjen syiden avulla pystytään ottamaan kantaa omavaraisuusasteen muutoksiin ajanjakson aikana. Esimerkiksi vuoden 2006 poikkeuksellisen korkean omavaraisuuden takana on taseen loppusumman merkittävästi alhaisempi taso kuin muina tarkasteluajanjakson vuosina. Alhaisuus johtuu lyhyt aikaisesta vieraasta pääomasta, jolloin oman pääoman määrä on edustanut suurempaa osaa yhtiön taseen loppusummasta.

7.3.2 Vieraan pääoman takaisinmaksuaika

Yrityksistä laskettava vieraan pääoman takaisinmaksuaika on osoittautunut useissa konkurssitutkimuksissa yhdeksi parhaimmista tunnusluvusta ennustamaan yritysten rahoitusvaikeuksia. Tunnusluvussa yhdistyvät niin kannattavuuden että staattisen vakavaraisuuden vaikutukset. (Laitinen 1996c, 12.)

Seuraavaksi alapuolella esitetään vieraan pääoman takaisinmaksuajan laskentakaava:

$\frac{\text{Korollinen vieras pääoma}}{\text{Rahoitustulos}} \quad (6) \text{ (Balance consulting)}$

Tunnusluvulla mitataan korollisten velkojen ja varsinaisen toiminnan tulorahoituksen määrän suhdetta osoittaen se, kuinka monta vuotta korollisten velkojen maksaminen kestäisi, jos yritys käyttäisi koko tulorahoituksensa. Tulorahoituksen vuosittaiset heilahtelut voidaan eliminoida laskemalla tunnusluvusta useamman vuoden keskiarvo. (Balance consulting.)

Vieraan pääoman takaisinmaksuajalle on vaikea antaa mitään yksittäistä ohjearvoa, mutta käytännössä se on viiden vuoden molemmin puolin. Selvää kuitenkin on, että ehdoton alaraja vieraan pääoman takaisinmaksuajalle on, kun tulorahoitus on nolla euroa. Omistajien kiinnostus yritystä kohtaan loppuu, jos tappiollisia vuosia on useita. Kun omistajat eivät enää rahoita yritystään, menettää se myös ulkopuolisen rahoituksen, ja yrityksen toiminta lähestyy loppuaan. (Laitinen 1994a, 69.)

Yritykset voivat parantaa vieraan pääoman takaisinmaksukykyä joko parantamalla rahoitustulosprosenttiaan tai pienentämällä suhteellista velkaantumistaan. Molemmat ovat sidoksissa toisiinsa ja tulorahoitus nousee siten avaintekijäksi. Kasvattamalla tulorahoitustaan yritys pystyy yleensä lyhentämään vierasta pääomaansa ja sitä kautta toimimaan enemmän tulorahoituksensa turvin. (Laitinen 1994a, 69.)

Polar 2000 Oy:n vieraan pääoman takaisinmaksuaika

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n vieraan pääoman takaisinmaksuaikoja esitetyn taulukon avulla vuosilta 2005–2008. Taulukon 7 korollinen vieras pääoma saadaan liitteestä 1 Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä. Pitkäaikaisen vieraan pääoman ajatellaan olevan yrityksessä yli vuoden, minkä johdosta sille tulee maksaa jonkinlaista korkoa. Rahoitustuloksen syntyminen selvitetään kannattavuuden alapuolella esitettävässä rahoitustulosprosentin yhteydessä. Korollinen vieras pääoma jaetaan rahoitustuloksella, minkä jälkeen saadaan vieraan pääoman takaisinmaksuaika vuosina.

Taulukko 7 Polar 2000 Oy:n vieraan pääoman takaisinmaksuaika vuosina

Vuosi	2005	2006	2007	2008
Korollinen vieras pääoma (€)	167 275	167 275	200 000	200 000
Rahoitustulos (€)	308 317	205 062	324 511	641 391
Vieraan pääoman takaisinmaksuaika vuosina	1	1	1	0

Taulukosta 7 huomataan, kuinka Polar 2000 Oy:llä on ollut mahdollisuus jokaisena tilikautena halutessaan maksaa kerralla pois korollinen vieras pääoma pelkällä tulorahoituksellaan. Yrityksen tunnusluku on erinomaisella tasolla ja kertoo, siitä että yhtiössä on tehty vuosien varrella menestyksestä ja kannattavaa työtä omalla tulorahoituksella turvautumatta vieraaseen pääomaan.

7.4 Yrityksen kasvu

Yritysten varsinaisten taloudellisten toimintaedellytysten lisäksi tulisi huomioida yritysten koon ajallinen muuttuminen. Kasvua kuvaavat tunnusluvut tarjoavat tähän ongelmaan oivan ratkaisun. Yrityksen kasvun tulee olla suunniteltua ja hallinnassa muihin talouden toimintaedellytyksiin nähden. Väärin hallittuna ja suunnattuna kasvu yleensä aiheuttaa yritykselle jonkinlaisia maksuvalmius- ja vakavaraisuusongelmia romahduttaen samalla jopa koko kannattavuuden. (Laitinen 1994b, 56.)

Tunnuslukujen avulla kasvua voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta, jotka ovat kasvun nopeus ja kasvun tasaisuus (Laitinen 1994b, 56–59). Seuraavaksi käsitellään ainoastaan yrityksen kasvun nopeutta.

7.4.1 Kasvun nopeus

Yrityksen kasvun nopeutta voidaan tarkastella monista yrityksen kokoa kuvaavista muuttujista, esimerkiksi liikevaihdosta, henkilökunnan lukumäärästä ja taseen loppusummasta. Yrityksen kasvaessa tasasuhteisesti on sama, mitä valittua mittaria käytetään. Yleensä kuitenkin yritys ei kasva tasasuhteisesti, jolloin liikevaihdon kasvuprosentti nousee muita mittareita paremmaksi vaihtoehdoksi mitata yrityksen kasvunopeutta. Syynä tähän on, että tulojen kehittymisellä on vaikutusta yrityksen kannattavuuteen sekä rahoitukseen. Kasvun mittareita ei ole myöskään järkevää tarkastella liian lyhyeltä, mutta ei myöskään liian pitkältä aikaväliltä. Molemmissa tilanteissa menetetään kausien todellinen merkitys. Sopivana tarkasteluajanjaksona voidaan pitää yleensä yrityksen kolmea viimeistä vuotta. (Laitinen 1994a, 70.)

Seuraavaksi alapuolella esitetään yritystutkimusneuvottelukunnan (2005, 70) esittämä laskentakaava liikevaihdon kasvuprosentista:

$$\frac{\text{Liikevaihdon muutos (12kk)}}{\text{Liikevaihto edelliseltä tilikaudelta (12kk)}} \times 100 \quad (7)$$

Yläpuolella esitettyssä kaavassa tilikauden liikevaihdosta vähennetään edellisen tilikauden liikevaihto ja erotusta verrataan edellisen tilikauden liikevaihtoon.

Liikevaihdon kasvuprosentille on hyvin vaikea antaa mitään yksiselitteistä ohjearvoa. Yritysten normaali kasvuvauhti on sidoksissa yhteiskunnassa vallitsevaan inflaation tasoon sekä toimialansa markkinoiden kasvunopeuteen. On myös huomioitava, että yrityksen kasvuprosentin tulisi olla hyvin lähellä pääoman tuottoprosenttia. Tällöin yrityksen tulorahoitus pysyy tasapainossa, eikä yrityksessä esiinny ylivelkaantumista. (Laitinen 1994a, 71.)

Polar 2000 Oy:n liikevaihdon kasvuprosentti

Seuraavaksi käsitellään Polar 2000 Oy:n liikevaihdon kasvuprosentteja vuosilta 2005–2008. Ensimmäisenä esitetään taulukko, josta nähdään, mistä tiedot on saatu, ja tämän jälkeen esitetään kuvio tunnusluvun kehittymisestä. Taulukon 8 tiedot on otettu liitteestä 2. Taulukon alkuosassa esitetään, kuinka liikevaihdon muutos lasketaan. Tämän jälkeen liikevaihdon muutos jaetaan edellisen tilikauden liikevaihdolla ja kerrotaan 100:lla, minkä jälkeen saadaan liikevaihdon kasvuprosentti.

Taulukko 8 Polar 2000 Oy:n liikevaihdon kasvuprosentti vuosilta 2006–2008

Vuosi	2006	2007	2008
+ Liikevaihto	5 093 720	5 614 328	6 629 146
- Edellisen tilikauden liikevaihto	- 5 579 081	- 5 093 720	- 5 614 328
= Liikevaihdon muutos (€)	- 485 361	520 608	1 014 818
Edellisen tilikauden liikevaihto (€)	5 579 081	5 093 720	5 614 328
Liikevaihdon kasvuprosentti	-8,7 %	10,2 %	18,1 %

Yhtiön liikevaihdon kasvuprosentista ei ole järkevää piirtää kuviota, mikä johtuu merkittävistä liikevaihdon muutoksista vuosien välillä. Taulukosta 8 nähdään, että yhtiön liikevaihto on kasvanut lukuun ottamatta vuotta 2006. Vertaamalla liikevaihdon kasvuprosentteja saman ajanjakson oman pääoman tuottoprosentteihin huomataan, että yhtiöllä olisi ollut varaa kasvaa enemmänkin vaarantamatta yhtiön rahoituksen tasapainoa.

7.5 Kokonaiskuva taloudellisista toimintaedellytyksistä

Edellä on käsitelty talouden perusosa-alueita omina alalukuinaan ja esitetty niistä muutamia tunnuslukuja. Yrityksen talouden perusosa-alueista lasketut tunnusluvut eivät yleensä ole yhdenmukaisia muiden osa-alueiden laskettujen tunnuslukujen kanssa. Esimerkiksi yrityksen vakavaraisuus voi olla hyvä, mutta kannattavuus vastaavasti heikko. Tällöin on hyvin vaikea sanoa, ovatko yrityksen taloudelliset toimintaedellytykset kokonaisuudessaan hyvät vai huonot. (Laitinen 1994a, 74.)

Edellä esitetyn tilanteen välttämiseksi on kehitetty useita yhdistelmätunnuslukuja, jotka mittaavat tiettyjen painokertoimien avulla talouden perusosa-alueita. Yksi tunnetuimmista ja luotettavimmista yhdistelmätunnusluvuista, joka ennustaa yrityksen toiminnan häiriötöntä jatkumista, on Laitisen Z-luku. Seuraavaksi tutustutaan tarkemmin Laitisen kehittämään Z-lukuun ja esitetään alapuolella sen laskentakaava: (Laitinen 1994a, 74–75.)

$$1,77 \times \text{Rahoitustulos-\%} + 14,14 \times \text{Quick ratio} + 0,54 \times \text{Omavaraisuusaste} \quad (8)$$

Tunnusluvussa esiintyy kolme muuttujaa. Jokainen muuttuja kerrotaan Laitisen tutkimukseen perustuneilla arvoilla, minkä jälkeen saadaan tunnuslukujen painotettu summa. Ensimmäinen muuttuja tarkastelee tulorahoituksen riittävyyttä, toinen rahoituspuskuria ja kolmas rahoitusrakennetta. (Laitinen 1994a, 74–75.)

Laitisen Z-luvulle voidaan antaa seuraavat ohjearvot (Laitinen 1994a, 75):

- > 30 hyvä
- 18–30 tyydyttävä
- < 18 heikko, yrityksellä on jonkinlainen riski joutua lähitulevaisuudessa rahoitukselliseen kriisiin.

Laitisen Z-lukua voidaan yksinkertaisesti parantaa yhdistelmä-tunnusluvussa esiintyneitä muuttujia parantamalla. Tunnusluvun muuttujissa ei esiintynyt kannattavuuden tunnuslukua, mutta on selvää, että kannattavuus on keskeistä yhdistelmä-tunnusluvun muuttujiin nähden. Tämän vuoksi kannattavuuden parantaminen on tehokkain keino parantaa tunnuslukua. (Laitinen 1994a, 75.)

Polar 2000 Oy:n Laitisen Z-luku

Seuraavaksi alapuolella esitetään Polar 2000 Oy:n Laitisen Z-luku vuosilta 2005–2008. Tunnusluvussa esiintyvät muuttujat on otettu suoraan aikaisemmin esitetyistä taulukoista.

Taulukko 9 Polar 2000 Oy:n Laitisen Z-luku vuosilta 2005–2008

Vuosi 2005:	$1,77 * 5,5 + 14,14 * 1,4 + 0,54 * 62 =$	63,01
Vuosi 2006:	$1,77 * 4,0 + 14,14 * 1,4 + 0,54 * 68 =$	63,60
Vuosi 2007:	$1,77 * 5,8 + 14,14 * 1,2 + 0,54 * 63 =$	61,25
Vuosi 2008:	$1,77 * 9,7 + 14,14 * 1,4 + 0,54 * 59 =$	68,83

Yläpuolella esitetyn taulukon tiedoista huomataan, että yhtiöllä on turvallinen väli toteutuneiden arvojen ja kriittisen arvon välillä, joka on 18. Tämä kertoo sen, ettei yhtiöllä ole näkyvissä ainakaan lähitulevaisuudessa mitään selviä ris-
kitekijöitä.

Yhtiön vahvojen Z-lukujen takana on taseen voimakas omavaraisuus, jonka yhtiö on saavuttanut jo ennen tarkasteluajanjaksoa. Tarkasteluajanjakson omavaraisuudesta puhuttiin omavaraisuusasteen kohdalla.

8 PÄÄTELMÄT TUNNUSLUKUJEN PERUSTEELLA YRITYKSEN TALOUDELLISESTA TILASTA JA TULEVAISUUDEN NÄKYMISTÄ

Polar 2000 Oy:tä tutkittiin tunnuslukujen avulla talouden neljästä perusnäkökulmasta, jotka ovat kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus ja kasvu. Tunnusluvut valittiin niin, että yhtiön taloudellisesta tilasta saatiin mahdollisimman tarkka yleiskuva. Tarkasteluajanjakson vuodet olivat voitollisia. Vuosi 2006 oli hieman huonompi muihin vuosiin nähden, mikä näkyi myös tunnusluvuissa. Vuodet 2005 ja 2007 olivat tulokseltaan ja rakenteeltaan hyvin samanlaiset. Vuosi 2008 oli yrityksen paras, mikä näkyi kannattavuuden ja maksuvalmiuden lukujen voimakkaina nousuina muihin vuosiin nähden.

Tunnuslukujen perusteella voidaan todeta yhtiön taloudellisen tilan olevan erittäin vahva. Vahvistus väittämälle saadaan, kun tarkastellaan yhtiön talouden neljää perusosa-aluetta, jotka ovat tasapainossa toisiinsa nähden. Yhtiöllä on erittäin vahva vakavaraisuus, eikä se ole lähtenyt hakemaan liiallista kasvua. Yhtiö on pikemminkin jarrutellut kasvuaan ja luottanut vahvaan perusosaamiseensa. Maksuvalmiuden voidaan todeta olevan hyvällä tasolla, vaikka pieniä ongelmia aiheutui staattisen maksuvalmiuden tunnusluvun osalta. Yhtiön myyntisaamiset tilinpäätöshetkellä ovat olleet koko tarkasteluajanjakson todella suuret, mikä viittaisi siihen, että yhtiöllä on tullut kiire laskuttaa tilikaudelle kuuluvat tapahtumat. Tällöin quick ratio -arvot ovat korkeammat kuin todellisuudessa eikä maksuvalmiudesta saada todellista kuvaa. Kannattavuus yhtiössä on ollut koko tarkasteluajanjakson hyvällä tasolla. Sen, onko se ollut riittävä, voivat ainoastaan yhtiön omistajat määrittää.

Tulevaisuus

Tarkasteluajanjakson aikana yhtiön tekemät ratkaisut ovat osoittautuneet tunnuslukujen valossa erittäin onnistuneiksi. Yritys on terve, ja uskon sen olevan valmis kohtaamaan talouden väliaikaisen taantuman. Taantuman aikana yrityksen kannattavuus tulee varmasti heikkenemään jonkin verran, ja sitä kautta yrityksen johto varmasti reagoi käyttöpääoman hallinnassa esiintyviin ongelmiin.

Suurempi tulevaisuuden ongelma on yhteiskunnan taantuma ja teollisuusyritysten ratkaisut Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan alueella. Ainakaan lähitulevaisuudessa tällä alueella ei ole uutisoitu teollisuusyritysten uusista investoinneista vaan päinvastoin, viimeisimpänä UPM ilmoitti sulkevansa Kaukaan vaneritehtaan. Tämän lisäksi on mahdoton sanoa, mitä muut teollisuuslaitokset tulevat tekemään ja siirtävätkö ne toimintojaan muihin maihin tai muille paikkakunnille. Mikäli Kymenlaakson tai Etelä-Karjalan tilanne jatkuu lähitulevaisuudessa samanlaisena, tullaan varmasti toimialalla näkemään merkittäviä muutoksia esimerkiksi yritysten suunnatessa toimintojaan uusille sektoreille.

9 YHTEENVETO

Tilinpäätöstietojen tulkitseminen on hyvin vaikeaa, mikä johtuu monista eri syistä. Tutkijan tulee ensimmäisenä varmistaa, että tarkasteltavasta yhtiöstä on saatavilla riittävän laajalta ajalta tietoja. Yleensä 4–5 vuoden tilinpäätöstiedot riittävät, jolloin yksittäisten vuosien poikkeamat eivät vaikuta niin suuresti. Lisäksi nähdään eri lukujen ja asioiden kehittyminen tarkasteluajanjakson aikana. Tämän jälkeen tutkijan on syytä tutustua yrityksen ja toimialan taustoihin, jotta voidaan ottaa kantaa tilinpäätöksissä esitettyihin tietoihin ja verrata saatuja tuloksia muihin samalla toimialalla toimiviin yrityksiin.

On myös varauduttava tilanteisiin, joissa yritysten tilinpäätöksissä esiintyy eriä, joiden sisältöä ei aina päästä tarkastelemaan liitetietojen avulla. Tällöin joudutaan turvautumaan kirjanpitäjän kirjaamiin ratkaisuihin yhdessä tilintarkastajan laatiman tilintarkastuskertomuksen kanssa.

Tämän työn teoriaosuudessa tarkoituksena oli opettaa case-yrityksen henkilökunta lukemaan tilinpäätöksiä ja laskemaan talouden keskeisistä osa-alueista tunnuslukuja. Tunnuslukuista opinnäytetyössä otettiin mukaan empiriaosuus, jossa tutkittiin case-yrityksen taloudellista tilaa.

Työn teoriaosuudessa onnistuttiin hyvin. Tilinpäätöstietojen hankkimista ja tilinpäätöstietoihin kuuluvia tase- ja tuloslaskelmassa mahdollisesti esiintyviä eriä ja niiden sisältöä tarkasteltiin riittävän laajasti. Tunnusluvut käsiteltiin talouden perusosa-alueista ja esitettiin keskeisimmät tunnusluvut, joiden avulla saadaan yrityksen taloudellisesta tilasta riittävän laaja kuva. Viimeisenä tunnuslukuna esitettiin yhdistelmä-tunnusluku, jonka tarkoituksena on vahvistaa yrityksen taloudellisen tilanteen kuva sellaisissa tilanteissa, joissa talouden eri osa-alueet ovat ristiriidassa toisiinsa nähden.

Työn empiriaosuudessa tunnuslukuja tulkittaessa huomattiin, ettei yksittäisten tunnuslukujen ja vuosien antamilla arvoilla voi tehdä kovinkaan suuria johtopäätöksiä yrityksen taloudellisesta tilasta. Paljon tärkeämpää onkin, että yrityksen tunnuslukuja tarkastellaan useammilta vuosilta ja mahdollisesti tehdään vertaailua toimialaan. Samalla analysoijan tulisi ymmärtää tunnusluvuissa esiintyvien erien yhteydet muihin tunnuslukuihin ja nähdä nämä neljä tarkastelunäkökulmaa yhtenä suurena kokonaisuutena.

Käytössä olivat yhtiön tilinpäätösasiakirjat vuosilta 2005–2008. Tarkasteluajanjakson tilikausista huomattiin, että yhtiöllä oli kaksi hieman poikkeavaa tilikautta. Neljän vuoden tarkasteluajanjakso tasoitti näitä poikkeamia, minkä johdosta onnistuttiin luotettavasti arvioimaan case-yrityksen taloudellista tilaa. Tutkimuksen perusteella voidaan todeta yhtiön perusosa-alueiden olevan sopusoinnussa toisiinsa nähden. Yhdistelmä-tunnusluvusta saadut tulokset vahvistavat edellä esitettyä väittämää.

Työn empiriaosuutta voitaisiin tulevaisuudessa jatkaa keskittymällä enemmän case-yrityksen tilinpäätösanalyysiin. Tilinpäätösanalyysin puolella voitaisiin toteuttaa toimialavertailu ja tutkia vielä enemmän eri tekijöiden vaikutuksia tunnusluvuissa. Esimerkiksi voitaisiin tutkia, kuinka kaukana esitetyt tunnusluvut ovat kriittisistä arvoista ja mitä tunnusluvuille tapahtuu, jos jokin talouden perusosa-alueista muuttuu merkittävästi.

Teoria- ja empiriaosuuden lähdekirjallisuus yllättää. Työn pääluvuissa Tilinpäätöstietojen lukeminen ja Tunnuslukujen laskeminen ja tulkitseminen nousi esille yksi tutkija ylitse muiden, jonka tietoja muut kirjoittajat lähinnä referoivat. Tilinpäätösten lukemisessa professori Jarmo Leppiniemi on ottanut asioihin hyvin kantaa ja korostanut hyvää tilinpäätöskäytäntöä sekä tilinpäätöksessä esitettyjen tietojen merkitystä. Tunnuslukujen puolella vastaavasti Erkki K Laitinen tutki ahkerasti aihetta 1980- ja 1990-luvulla, minkä jälkeen alalla ilmestyneet kirjallisuudet perustuvat hyvin pitkälle Laitisen toteamiin ratkaisuihin.

KAAVIOT

Kaava 1 Käyttökateprosentti, s. 45

Kaava 2 Oman pääoman tuottoprosentti, s. 48

Kaava 3 Rahoitustulosprosentti, s. 52

Kaava 4 Quick ratio, s. 55

Kaava 5 Omavaraisuusaste, s. 60

Kaava 6 Vieraan pääoman takaisinmaksuaika, s. 64

Kaava 7 Liikevaihdon kasvuprosentti, s. 66

Kaava 8 Laitisen Z-luku, s. 68

KUVAT

Kuva 1 Opinnäytetyön viitekehys, s. 7

Kuva 2 Kululajikohtaisen tuloslaskelman rakenne, s. 30

KUVIOT

Kuvio 1 Terveyskolmio ja sen osatekijät, s. 43

Kuvio 2 Polar 2000 Oy:n käyttökateprosentit vuosilta 2005–2008, s. 47

Kuvio 3 Polar 2000 Oy:n oman pääoman tuottoprosentit vuosilta 2006–2008, s. 50

Kuvio 4 Polar 2000 Oy:n rahoitustulosprosentit vuosilta 2005–2008, s. 54

Kuvio 5 Polar 2000 Oy:n quick ratio arvot vuosilta 2005–2008, s. 57

Kuvio 6 Polar 2000 Oy:n omavaraisuusasteet vuosilta 2005–2008, s. 62

TAULUKOT

Taulukko 1 Taseen rakenne, s. 15

Taulukko 2 Polar 2000 Oy:n käyttökateprosentit vuosilta 2005–2008, s. 46

Taulukko 3 Polar 2000 Oy:n oman pääoman tuotto prosentit vuosilta 2006–2008, s. 49

Taulukko 4 Polar 2000 Oy:n rahoitustulosprosentit vuosilta 2005–2008, s. 53

Taulukko 5 Polar 2000 Oy:n quick ratio arvot vuosilta 2005–2008, s. 57

Taulukko 6 Polar 2000 Oy:n omavaraisuusasteet vuosilta 2005–2008, s. 62

Taulukko 7 Polar 2000 Oy:n vieraan pääoman takaisinmaksuaika vuosina, s. 65

Taulukko 8 Polar 2000 Oy:n liikevaihdon kasvuprosentti vuosilta 2006–2008, s. 67

Taulukko 9 Polar 2000 Oy:n Laitisen Z-luku vuosilta 2005–2008, s. 69

LÄHTEET

Balance Consulting. <http://www.balanceconsulting.fi/palvelu/html/etusivu.jsp>
(Luettu 18.10.2009)

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339. Finlex. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339> (Luettu 3.11.2009)

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. Finlex. Saatavilla www-muodossa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336> (Luettu 8.11.2009)

Kirjanpitolautakunta. 2006. Yleisohje toimintakertomuksen laatimisesta.
Saatavilla www-muodossa:
[http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/6EDAC63C53352697C2257236004D9044/\\$FILE/TOIMINTAKERTOMUS.doc](http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/0/6EDAC63C53352697C2257236004D9044/$FILE/TOIMINTAKERTOMUS.doc) (Luettu 8.11.2009)

Laine, S. 2008. Tilinpäätäjän 2008 tietopaketti. Tilisanomat 6, 93.

Laitinen, E.K. 1992. Yrityksen talouden mittarit. 2. painos. Jyväskylä:
Gummerus Kirjapaino Oy.

Laitinen, E.K. 1994a. Tilinpäätöstä arvioimaan. Vaasa: MaxiCopy ky.

Laitinen, E.K. 1994b. Kasvu on tärkeä toimintaedellytys. Tilisanomat 5, 56–59.

Laitinen, E.K. 1996a. Terveyskolmion periaate ja osatekijät. Tilisanomat 1, 20–23.

Laitinen, E.K. 1996b. Kannattavuuden ja maksuvalmiuden mittaaminen sekä niihin vaikuttaminen. Tilisanomat 2, 26–29.

Laitinen, E.K. 1996c. Vakavaraisuuden mittaaminen ja tunnuslukujen kriittiset arvot. Tilisanomat 3, 10–14.

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2008. Tilinpäätöksen tulkinta. Sivu on maksullinen
<http://www.wsoypro.fi/wsoypro.aspx?navi=Onlinepalvelut.Yritysonline&prevpos=tt&pos=tt&page=selain&ts=yo&openhaku=&gethere=> (Luettu 10.9.2009)

Leppiniemi, J. & Leppiniemi, R. 2009. Tilinpäätöksen tulkinta. Sivu on maksullinen
<http://www.wsoypro.fi/wsoypro.aspx?prevpos=tt111.713&page=selain&ts=yo&pos=tt111.0&offset=#gethere> (Luettu 5.11.2009)

Niskanen, J. & Niskanen, M. 2004. Tilinpäätösanalyysi. 2. tarkistettu painos. Helsinki: Edita Prima Oy.

Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2004–31.10.2005.

Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2005–31.10.2006.

Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2006–31.10.2007.

Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2007–31.10.2008.

Salmi, K. 2006. Mitä tilinpäätös kertoo?. 4. uudistettu painos: Edita Prima Oy.

Taloussanakirja: Rahoitusomaisuus. Taloussanomat. Saatavilla www-muodossa:

<http://www.taloussanomat.fi/porssi/sanakirja/termi/rahoitusomaisuus/0> (Luettu 18.10.2009)

Yritystutkimusneuvottelukunta. 2005. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi Gaudeamus. 8. korjattu painos. Tampere: Tammer-Paino.

OIKAISTU TASE				
TASE VASTAAVAA	Vuosi 2005	Vuosi 2006	Vuosi 2007	Vuosi 2008
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Rakennukset ja rakennelmat	112 776 €	108 265 €	163 281 €	164 505 €
Koneet ja kalusto	84 646 €	71 078 €	90 330 €	73 805 €
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	197 422 €	179 343 €	253 611 €	238 310 €
Osuudet saman konsernin yrityksistä	-	-	-	1 375 €
Muut osakkeet ja osuudet	824 €	824 €	824 €	824 €
Sijoitukset yhteensä	824 €	824 €	824 €	2 199 €
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Aineet ja tarvikkeet	631 024 €	616 303 €	662 261 €	1 095 850 €
Muu vaihto-omaisuus	688 573 €	789 464 €	822 037 €	405 029 €
Vaihto-omaisuus yhteensä	1 319 597 €	1 405 767 €	1 484 298 €	1 500 879 €
Myyntisaamiset	943 537 €	673 593 €	791 911 €	1 715 364 €
Muut saamiset			65 000 €	677 €
Siirtosaamiset	13 235 €	33 211 €	5 553 €	64 875 €
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	956 772 €	706 804 €	862 464 €	1 780 916 €
Rahat ja rahoitusarvopaperit	362 681 €	170 596 €	136 409 €	23 896 €
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 837 296 €	2 463 334 €	2 737 606 €	3 546 200 €
TASE VASTATTAVAA	Vuosi 2005	Vuosi 2006	Vuosi 2007	Vuosi 2008
OMA PÄÄOMA				
Osake- tai muu peruspääoma	24 000 €	24 000 €	24 000 €	24 000 €
Edellisten tilikausien voitto	1 452 884 €	1 478 285 €	1 415 105 €	1 476 476 €
Tilikauden tulos	275 402 €	176 820 €	281 373 €	591 985 €
Taseen oma pääoma yhteensä	1 752 286 €	1 679 105 €	1 720 478 €	2 092 461 €
VIERAS PÄÄOMA				
Lainat rahoituslaitoksilta	167 275 €	167 275 €	200 000 €	200 000 €
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	167 275 €	167 275 €	200 000 €	200 000 €
Ostovelat	238 978 €	140 613 €	158 158 €	354 474 €
Muut velat	323 002 €	178 899 €	304 513 €	405 892 €
Siirtovelat	355 755 €	297 442 €	354 457 €	493 373 €
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	917 735 €	616 954 €	817 128 €	1 253 739 €
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 837 296 €	2 463 334 €	2 737 606 €	3 546 200 €

(Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2004 - 31.10.2005; Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2005 - 31.10.2006; Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2006 - 31.10.2007; Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2007 - 31.10.2008; Yritystutkimusneuvottelukunta 2005, 25.)

OIKAISTU TULOSLASKELMA				
Kululajikohtainen tuloslaskelma	Vuosi 2005	Vuosi 2006	Vuosi 2007	Vuosi 2008
LIIKEVAIHTO	5 579 081 €	5 093 720 €	5 614 328 €	6 629 146 €
+ Liiketoiminnan muut tuotot	15 555 €	13 838 €	13 425 €	19 975 €
= LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	5 594 636 €	5 107 558 €	5 627 753 €	6 649 121 €
- Aine ja tarvikekäyttö	- 2 661 355 €	- 2 375 845 €	- 2 464 857 €	- 2 912 807 €
- Ulkopuoliset palvelut	- 30 015 €	- 22 466 €	- 25 555 €	- 28 205 €
- Henkilöstökulut	- 2 125 802 €	- 2 084 838 €	- 2 306 378 €	- 2 403 440 €
- Liiketoiminnan muut kulut	- 375 619 €	- 347 418 €	- 405 303 €	- 450 825 €
= KÄYTTÖKATE	401 845 €	276 991 €	425 660 €	853 844 €
- Suunnitelman mukaiset poistot	- 32 915 €	- 28 204 €	- 35 703 €	- 49 406 €
= LIIKETULOS	368 930 €	248 787 €	389 957 €	804 438 €
+ Muut korko- ja rahoitustuotot	5 237 €	- 724 €	6 370 €	8 919 €
- Korkokulut ja muut rahoituskulut	- 4 158 €	- 5 966 €	- 8 510 €	- 13 493 €
- Välittömät verot	- 94 607 €	- 65 239 €	- 99 009 €	- 207 879 €
= NETTOTULOS	275 402 €	176 858 €	288 808 €	591 985 €
- Satunnaiset kulut		- 38 €	- 7 435 €	
= KOKONAISTULOS	275 402 €	176 820 €	281 373 €	591 985 €
= TILIKAUDEN TULOS	275 402 €	176 820 €	281 373 €	591 985 €

(Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2004 - 31.10.2005; Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2005 - 31.10.2006; Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2006 - 31.10.2007; Polar 2000 Oy tasekirja 1.11.2007 - 31.10.2008; Yritystutkimus-neuvottelukunta 2005, 12.)